

Inhoudelijke subsidieverantwoording
Jaarverslag 2019
Wereldmuseum Rotterdam

Inleiding

Het jaar 2019 was het tweede jaar van de verregaande samenwerking tussen het Wereldmuseum Rotterdam (WMR) en het Nationaal Museum van Wereldculturen (NMVW, bestaande uit Museum Volkenkunde, het Tropenmuseum en het Afrika Museum). Hoewel NMVW en Wereldmuseum formeel juridisch twee zelfstandige entiteiten zijn, trekken zij in hun activiteiten gezamenlijk op en treden ze, met behoud van ieders eigenheid, samen naar buiten. Het jaar stond in het teken van de gefaseerde oplevering van het Wereldmuseum na de grootscheepse verbouwing. Op 2 juli gingen de deuren van de kindertentoonstelling *Superstraat* open voor het publiek tijdens een feestelijke opening door koningin Maxima. Met *Superstraat* brachten we de opvolger van het vermaarde Reispaleis terug aan de Willemskade. De tijdelijke tentoonstelling *Dossier Indië* werd op 1 oktober geopend door de minister van OCW, mevr. van Engelshoven.

Toelichting op het prestatieraster en de kengetallen bezoek

Taken	Jaarverslag 2019		Jaarplan 2019	Jaarverslag 2018
<i>Presentaties (afrekenbaar)</i>				
Aantal wisselende tentoonstellingen	1		1	2
Aantal uren openstelling per week	42		42	42
<i>Kengetallen collectie (niet afrekenbaar)</i>		<i>Eigendom gemeente R'dam</i>		
Aantal objecten	75.053	75.053	72.000	74.720
- waarvan op zaal	23	23	150	30
Aantal verwervingen	3	3	3	60
Aantal afgestoten objecten	0	0	0	0
Registratiegraad	94,6%		100%	95%
Aantal restauraties	251	251	30	245
Aantal gekregen bruiklenen	130	n.v.t.	150	163
Aantal verleende bruiklenen	11	11	10	11

Toelichting prestaties

Wisseltentoonstellingen

Ons Verhaal

(tot 6 januari 2019)

In een kleine maar sterke presentatie stonden 30 topstukken model voor de collectie Rotterdam in hun eigen vitrine. Middels een grootbeeld projectie werd de geschiedenis van het Wereldmuseum en de Rotterdamse verzamelaars in grote stappen verteld. Via een iPad konden bezoekers de objecten van alle kanten bekijken via een 3D scan. Daarnaast konden ze verdiepende informatie vinden en hedendaagse verhalen van een aantal Rotterdammers beluisteren over voorwerpen waar zij 'iets mee hebben'. Na het einde van de tentoonstelling werden een aantal objecten uit Ons Verhaal in vitrines in het Stadhuis van Rotterdam geplaatst waar bezoekers van de burgemeester de collectiestukken konden bewonderen. Zo was een deel(tje) van de collectie tijdens de sluiting van het museum ten behoeve van de verbouwing in ieder geval buiten de muren zichtbaar.

Dossier Indië

(vanaf 1 oktober 2019)

Op 1 oktober opende in aanwezigheid van de minister van OCW, mevr. van Engelshoven, en onder grote publieke belangstelling de tentoonstelling *Dossier Indië*. De tentoonstelling toont een chronologisch overzicht van de Nederlandse periode in Indonesië van 1840-1949 met originele foto's, fotoalbums, films en nieuwe afdrucken en blow ups van foto's uit 14 Nederlandse collecties. Thom Hoffman was als gastconservator betrokken bij de ontwikkeling van de tentoonstelling.

Voor de laatste zaal nodigden wij Stacii Samidin, Rotterdamse fotograaf, uit om te reflecteren op de koloniale periode en de hedendaagse gevolgen ervan.

Superstraat

De in juli geopende kindertentoonstelling *Superstraat* zal gedurende meerdere jaren te zien zijn in het Wereldmuseum. Daarom is deze tentoonstelling niet als nieuwe (wissel-)tentoonstelling in het prestatieraster opgenomen.

Aantal bezoekers

In 2019 ontving het Wereldmuseum 28.267 bezoekers, minder dan de 30.628 die wij in 2018 verwelkomden. Deze daling was voorzien, van 6 januari tot 6 juli was het museum vanwege de verbouwing en herinrichting van de tentoonstellingszalen immers gesloten. Vanaf juli heeft het Wereldmuseum 27.853 bezoekers weten te trekken met *Superstraat* en *Dossier Indië*.

Betalende bezoekers

Van de 28.267 bezoekers waren er 20.509 betalend.

Bezoeken in schoolverband

Vanwege de herinrichting van het museum vond een deel van de educatieprogramma's plaats buiten de museummuren. In samenwerking met Verhalenhuis Belvédère ontwikkelden we onder de noemer 'de proeftuin' een CKV-programma voor VO scholen over Wereldreligies waarbij leerlingen twee gebedshuizen in de Afrikaanderwijk en op Rotterdam Zuid bezochten en in gesprek gingen met mensen uit de Islamitische en Hindoeïstische geloofsgemeenschappen. In het afgelopen jaar bereikten we 5.144 leerlingen, waarvan 2.013 buiten de muren. Dat is een daling ten opzichte van 2018, toen we 6.265 bezoekers (inclusief 3.233 buiten de muren) mochten ontvangen maar een groei ten opzichte van 2017 toen we 4.285 bezoekers mochten ontvangen.

Uren openstelling per week

Het museum was in 2019 tot en met 6 januari en vanaf 6 juli 42 uur per week geopend, van dinsdag tot en met zondag van 10.00 uur tot 17.00 uur. Met ingang van de herfstvakantie 2019 is het museum in schoolvakanties ook iedere maandag geopend.

Aantal objecten en aantal objecten op zaal

De getallen met betrekking tot de omvang van de collectie zijn licht gewijzigd ten opzichte van eerdere rapportages, waardoor de toename van het aantal objecten per ultimo 2019 groter is dan op basis van de telling per ultimo 2018 vermeerderd met het aantal verwervingen te verwachten zou zijn. De reden hiervoor is te vinden in de wijze van registreren en van het uitvoeren van tellingen. Door het project *barcodeeren van objecten en controleren van standplaatsen* dat in 2019 werd gestart hebben we geconstateerd dat een groter deel van de collectie dan waar we rekening mee hielden nog niet ingevoerd was in ons digitale registratiesysteem. We hebben in 2019 deze achterstand al deels kunnen verwerken (met meer geregistreerde objecten als gevolg) en zullen de rest van het project in 2020 uitvoeren.

Eerder in 2018 werden de tentoonstellingszalen ontmanteld en uitgeruimd en de objecten in het depot ondergebracht, omdat in het kader van de verbouwing, het vervangen van de raampartijen en de renovatie van de buitengevel, de aanwezigheid van collectie niet langer verantwoord was. In de loop van 2019 konden we fasegewijs weer tentoonstellingszalen gaan vullen met objecten.

In *Superstraat* worden, vanwege de aard van de tentoonstelling als interactieve opstelling voor kinderen en families, relatief weinig originele objecten getoond. Toch hebben we bij het ontwerp geprobeerd daar waar het kan ook voor deze tentoonstelling zoveel mogelijk gebruik te maken van de originele objecten. We tonen er 23 uit onze eigen collectie, 89 uit de collecties van NMVW en 14 van externe bruikleengevers.

In de tijdelijke tentoonstelling *Dossier Indië* tonen we 37 objecten uit de NMVW collectie en brachten we 116 foto's, albums en andere voorwerpen bijeen van 14 bruikleengevers.

Aantal verwervingen

In 2019 waren we nog bezig om een verwervingsbeleid te formuleren. Om die reden voegden we slechts 3 voorwerpen toe aan de collectie. De aanwinsten kenmerken zich door een duidelijke link met

de stad Rotterdammer en werden meestal gedaan in relatie tot het onderzoek dat we uitvoeren in voorbereiding op onze nieuwe tentoonstellingen.

Registratiegraad

De registratiegraad bedraagt op dit moment 94,6%.

Aantal restauraties

Hier worden ieder jaar zowel de objectaantallen verantwoord die actieve restauratie ondergingen, alsook preventieve conservering en inspectie. In 2019 waren dit 251 restauraties.

Aantal gekregen bruiklenen

Voor *Superstraat* verkregen wij 14 objecten in bruikleen. De bruiklenen zijn afkomstig van het Nieuwe Instituut, het Joods Cultureel Kwartier en 4 particuliere Rotterdamse bruikleengevers. Voor *Dossier Indie* brachten we 116 foto's, albums en andere voorwerpen bijeen van 14 bruikleengevers. We tonen onder ander materiaal van het KLTv, het Nationaal Archief, het Rijksmuseum, Museum Bronbeek en het NIOD.

Aantal verleende bruiklenen

In 2019 verstrekten wij 11 bruiklenen, een totaal van 64 objecten. Nationale bruiklenen gingen onder meer naar Museum Boerhaave en het Rijksmuseum voor Oudheden. De zeer succesvolle tentoonstelling Suriname in de Nieuwe Kerk bestond voor een belangrijk deel uit voorwerpen uit volkenkundige collecties. Ook het Wereldmuseum droeg bij aan deze tentoonstelling. Internationaal verstrekten we belangrijke bruiklenen aan onder meer het Agha Khan Museum in Canada en het Asian Civilisation Museum in Singapore.

Toelichting op de jaarrekening

Financieel

De jaarrekening 2019 toont een positief resultaat van € 316.000,- terwijl van een sluitende begroting was uitgegaan.

Dit aanzienlijke verschil wordt veroorzaakt door het saldo van € 139.000,- lagere baten, € 463.000,- lagere lasten en een verlies van € 8.000,- van Wereldbusiness BV.

De vermindering van de baten is te wijten aan de volgende posten:

- € 73.000,- -/- lagere entree opbrengsten t.g.v. langer gesloten (verbouwing) dan voorzien
- € 26.000,- -/- lagere winkelverkoop t.g.v. langer gesloten (verbouwing) dan voorzien
- € 155.000,- -/- lagere huur huuropbrengsten banqueting en café i.v.m. aangepaste verbouwingsperiode.
- € 107.000,- access subsidie gemeente

De vermindering van de lasten wordt veroorzaakt door:

- € 234.000,- -/- lagere directe lasten (tentoonstelling)
- € 10.000,- -/- lagere winkelinkoop (zie baten)
- € 76.000,- hogere personeelslasten, externe inhuur projectmanagement en Superstraat
- € 50.000,- hogere doorbelasting NMVW, met name vanwege extra inzet conservatoren i.v.m. voorbereiding Kruispunt
- € 181.000,- -/- lagere afschrijvingskosten t.g.v. extra afschrijving in 2018
- € 29.000,- -/- lagere overige personeelslasten
- € 125.000,- -/- lagere huisvestingslasten
- € 54.000,- -/- lagere algemene lasten
- € 44.000,- hogere lasten uit voorgaande jaren

Bepalend voor het resultaat is tenslotte ook het negatieve resultaat van € 8.000,- van Wereldbusiness BV (2018: -/- € 273.000,-).

Hierbij dient wel te worden opgemerkt dat in het resultaat van Wereldbusiness BV een huurafracht aan de Stichting Wereldmuseum Rotterdam is opgenomen van € 111.000 (2018: € 77.000,-), waarmee de bijdrage van Wereldbusiness BV aan het museum in 2019 € 103.000,- bedraagt. Als ook het negatieve resultaat van het museumcafé, dat in het resultaat van de BV is verwerkt, in de beschouwing wordt betrokken, dan is de bijdrage van de BV aan het museum nog groter.

Het eigen vermogen bedraagt per ultimo 2019 € 2.400.000,-. Dit is passend bij de omvang van de organisatie en daarmee redelijk op orde. Aangetekend moet wel worden dat mede door de tijdelijke sluiting 2019 bepaald geen representatief jaar is geweest. Zo is de toename van het eigen vermogen deels ontstaan door een verschuiving van tentoonstellingsgelden naar 2020 i.v.m. het later openen van een tijdelijke tentoonstelling. Deze gelden zullen in 2020 alsnog ingezet worden. Aandacht voor het eigen (weerstand-)vermogen blijft daarom gepast.

Voor een verdere toelichting verwijzen wij naar de jaarrekening.

Bij het opstellen van dit jaarverslag is inmiddels duidelijk geworden dat COVID-19 een grote impact heeft op de samenleving en ook op het functioneren van het museum. Het museum is in ieder geval gesloten van vrijdag 13 maart tot en met 6 april 2020. Het museum volgt de berichtgeving vanuit het Rijk op de voet en handelt naar de richtlijnen die worden voorgeschreven. Het is nu gissen naar hoe lang het museum gesloten blijft en wat daarna de impact is op de bezoekersaantallen en inkomsten. Er worden verschillende scenario's opgesteld met bijbehorende maatregelen om de kosten en baten zoveel mogelijk in evenwicht te houden. De flexibiliteit die het museum heeft in de programmering en in de inzet van arbeidskrachten, zal in alle scenario's een belangrijke rol spelen. De directie heeft het vertrouwen dat de medewerkers van WMR de uitdagingen die voorliggen positief en succesvol zullen oppakken. De financiële positie van WMR is voldoende solide om deze tijdelijke sluiting op te vangen.

Risicomanagement

Risicomanagement is een integraal onderdeel van het gevoerde beleid, verdeeld in de onderdelen strategie, operationeel, financieel en wet- en regelgeving. De directie was en is goed op de hoogte van de belangrijkste risico's en onzekerheden binnen de branche en is van mening dat de interne risicomanagement- en controlesystemen waarmee de organisatie-brede risico's worden beheerst in 2019 adequaat hebben gewerkt. Operationele en financiële risico's (prijs-, liquiditeits-, en renterisico's) zijn vastgelegd in de managementinformatie en worden periodiek geanalyseerd. De bewaking van de financiële positie en het bijstellen op basis van de financiële risico's vindt periodiek plaats. We verstrekken maandelijks financiële realisatie-rapportages ter analyse en stellen tweemaal per jaar een herijkte jaarresultaatprognose op. Deze prognoses worden tevens besproken met de Audit Commissie van de Raad van Toezicht en met de volledige Raad van Toezicht. Risicomanagement wordt structureel geagendeerd in de overleggen van de bestuurder met de Audit Commissie en de Raad van Toezicht.

Voor nu identificeren wij de volgende potentiële risico's:

- De voorziene groei in bezoekersaantallen zou kunnen stagneren, waardoor er lagere baten zijn uit entreegelden en winkelverkoop. Dit risico achten we klein.
In 2020 verwachten wij 60.000 bezoekers en voor de jaren erna een gemiddelde jaarlijkse groei van 10% in bezoekersaantallen. Deze verwachting achten wij reëel. Met jaarlijks twee nieuwe wisseltentoonstellingen, met bijbehorende publiciteits- marketingmomenten en toegang tot diverse publieksgroepen geeft onze agenda bij tegenvallende aantallen bovendien voldoende mogelijkheden voor aanpassing en opschaling van publieksprogrammering.
- De resultaten van het afgelopen 1,5 jaar uitgevoerde herpositioneringstraject van Wereldbusiness BV zouden achter kunnen blijven bij de verwachtingen, waardoor een lagere huurafdracht en een lagere of geen winstafracht aan de Stichting Wereldmuseum worden gerealiseerd.
De banquet-organisatie Wereldbusiness BV heeft in 2017 imago-hinder ondervonden van de sluiting van het restaurant en door het groot onderhoud aan het museumgebouw had de banquet-organisatie in 2018 en 2019 gedurende de onderhoudsperiode niet of slechts beperkt de beschikking over en ongehinderd gebruik van de banquetzalen.
Het uitgevoerde herpositioneringstraject was onder meer gericht op een verbreding van het aanbod van het hoge, exclusieve marktsegment naar het midden-segment, Dit is beter passend bij de missie en visie van het museum, maar vergoot ook de markt en de mogelijkheden aanzienlijk, waardoor een hogere bezettingsgraad kan worden bereikt. De Wereldbusiness BV staat bovendien weer in dienst van het museum, waardoor de product-markt combinaties beter op elkaar kunnen worden afgestemd. De verwachte omzet van Wereldbusiness BV is gebaseerd op bewezen haalbare omzetrealisaties en werkelijke omzetresultaten en wij achten deze verwachting reëel.

Toelichting op relevante beleidsthema's

Activiteiten: tentoonstellingen

Naast de eerder vermelde tentoonstellingen *Superstraat* en *Dossier Indië* werkten we in 2019 ook aan de tentoonstelling *Remix Rotterdam* (in het kader van het project *Boijmans bij de Buren*). Hierin ontmoetten de collectiestukken van het Wereldmuseum een selectie uit de collectie van Museum Boijmans van Beuningen. De opening van de tentoonstelling vindt plaats in 2020.

Ook werkten we verder aan de ontwikkeling van de nieuwe semipermanente opstelling op de derde verdieping van het Wereldmuseum waar we de Rotterdamse collectie weer centraal zullen stellen. In deze nieuwe vaste opstelling, die herkend zal worden als eigen voor Rotterdam, wordt de missie van een museum over mensen uitgedragen. Hiervoor zijn topcollecties gekozen, die aansluiten bij de Rotterdamse verzamelgeschiedenis van het museum en die waar mogelijk ook aansluiten bij enkele gemeenschappen in de stad (Kaapverdiaanse, Chinese, Surinaamse en Antilliaanse Rotterdammers). De conservatoren staf verdiepte zich in de deelcollecties en onderzocht herkomstgeschiedenis en collectiegeschiedenis om de collecties te kunnen documenteren en begrijpen; dat was ook nodig want er bleek veel kennis over de Rotterdamse collectie verloren te zijn gegaan. We herstellen dat en vertalen dit de komende tijd naar een nieuwe publieksofstelling in het Wereldmuseum die in 2020 zal openen.

Activiteiten: educatie

Het nieuwe onderwijsaanbod voor schooljaar 2019-2020 bestaat uit dertien programma's voor primair onderwijs (PO) en voortgezet onderwijs (VO). Dat betekent maar liefst negen nieuwe programma's. Omdat we ons aanbod ook geschikt willen maken voor Speciaal Onderwijs (SO), volgden de museumdocenten in 2019 een SO-training bij de KCR, daarnaast werd in het SO stage gelopen. Voor financiële ondersteuning werd een aanvraag voor een SO-experiment (*Ik ben Thuis*) gedaan bij de Erfgoedcoalitie *Ik in 010* en deze werd gehonoreerd. Daarnaast hebben we, in samenwerking met Wolf Brinkman, verder gewerkt aan onze doorlopende themalijn *Wereldburgerschap*. Bij ons onderwijsaanbod gaat het niet alleen om kennisoverdracht, maar stimuleren we ook nadrukkelijk nieuwsgierigheid, empathie en cultureel (zelf)bewustzijn.

Activiteiten: programma

Omdat het Wereldmuseum in verband met de verbouwing een deel van het jaar gesloten was, zijn – naast de publieksprogramma's in *Superstraat* – in 2019 relatief weinig publieksprogramma's gerealiseerd. Wel boden we in samenwerking met *Gedeelde Geschiedenis*, *Gezamenlijke Toekomst* een cursus *Kolonialisme en Verzet* aan. Op 10 november sloten we deze cursus af met een openbaar slotgesprek *Breaking the Silence - Voorbij de Stilte*. Centraal stond de vraag: "hoe gaan we om met het Nederlandse koloniale en slavernijverleden? Hoe komen we tot het (her)kennen van verschillende perspectieven op deze geschiedenis?"

Collectie

Ook 2019 stond nog in het teken van het barcoderen van objecten en controleren van standplaatsen. Bovendien bleek het verbeteren van de berging van de textielcollectie urgent. Ook dat hebben we grotendeels in 2019 op kunnen lossen door extra mankracht op het project te zetten. In 2020 ronden we dit project af.

In de Metaalhof hebben we actief geadviseerd in het traject van de Gemeentelijke afdeling Ontwikkeling. Er zijn een aantal verbeteringen geïmplementeerd ten aanzien van de klimaatbeheersing. Helaas is de bron van de eerder geconstateerde bovenmatige vervuiling van de voorwerpen en kasten nog niet achterhaald. De verhuurder zet het onderzoek hiernaar voort in 2020. Omdat de beveiligingsdiensten en de facilitaire diensten opnieuw moeten worden aanbesteed, hebben gebruikers en Stadsontwikkeling (verhuurder) gezamenlijk een plan ontwikkeld om de uitvoering van deze diensten met behulp van een verbeterde beveiligingstechniek met minder mankracht mogelijk te maken. In 2020 zal dit plan worden geïmplementeerd, waarna het Wereldmuseum voor 24 uur per week een medewerker zal detacheren ten behoeve van het huismeesterschap. Zo hopen we een betere verbinding tussen collectiebeheer en gebouwmanagement te bewerkstelligen en een grotere betrokkenheid van de museummedewerkers. Dit zal ten goede komen aan de kwaliteit.

In het najaar zijn op de centrale database van de volkenkundige collecties een aantal belangrijke verbeteringen en innovaties doorgevoerd. We zijn gaan werken met Linked Open Data (LOD) techniek en hebben zowel de basisgegevens van onze collecties als onze thesaurus als downloadbaar en voor computers leesbaar bestand beschikbaar gesteld op onze collectie website. Met deze stap hopen we onderzoekers en ontwikkelaars gemakkelijker toegang te geven tot onze collectie en onze gegevens koppelbaar te maken aan andere collecties. In samenwerking met het Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE) zijn we het gesprek gestart met toeleverancier C-it om de software geschikt te maken om LOD vanuit de database te kunnen publiceren. Daarmee leveren wij een belangrijke bijdrage aan deze ontwikkeling en vervullen een voortrekkersrol voor het werkveld. Na publicatie hebben we gedurende zes weken dertig studenten begeleid van de Hogeschool van Amsterdam die met de beschikbaar gestelde data aan de slag gingen om dynamische datavisualisaties te maken. Behalve dat het voor beide partijen een verrijkende samenwerking was, waren deze studenten voor ons ook een eerste testgroep. We verwachten dat door de impuls die de Rijksoverheid op dit punt heeft gedaan, de komende jaren aggregatieplatformen, zoals bijvoorbeeld Netwerk Oorlogsbronnen en Modemuze, versneld zullen overstappen op deze nieuwe techniek

In opdracht van de gemeente heeft Erfgoedhuis Zuid-Holland het beheer van de collecties door de musea in de tweede helft van het jaar geïnspecteerd. Ook het Wereldmuseum en het gemeenschappelijke depot (De Metaalhof) werden bezocht. De inspecteurs deden een aantal zinvolle suggesties voor het verder verbeteren van het beheer in de komende jaren en waren over het algemeen onder de indruk van hetgeen het Wereldmuseum sinds de nieuwe samenwerking in 2017 heeft bereikt. Het Wereldmuseum ontving dan ook van de inspectie een verklaring van goed beheer.

Verbouwing

De verbouwing van het Wereldmuseum omvat twee gebouwdelen, te weten Willemskade 25 en Willemskade 23. Voor de verbouwing is er sprake van twee opdrachtgevers. De Gemeente is als eigenaar van het pand verantwoordelijk voor de vervanging van de gebouw gebonden (klimaat)installaties en de verbouwing van de gevels aan binnen- en buitenzijde. De beveiligingsinstallaties worden voorgefinancierd via de Gemeente en terugbetaald in de kostendekkende huur en de Gemeente is ook hiervoor opdrachtgever. Het Wereldmuseum is opdrachtgever voor de gehele vernieuwing van het museale interieur.

2019 was het tweede jaar van deze grootschalige verbouwing. Het project kent een gefaseerde oplevering per bouwlaag. Op die manier kan, nadat de Gemeente klaar is met een verdieping, het museum direct starten met herinrichting. Deze wijze van oplevering heeft de bouwtijd verkort en mogelijk gemaakt dat we niet langer dan noodzakelijk dicht hoefden. Het vereiste echter ook aanzienlijk meer coördinatie en afstemming.

Begin 2019 was de begane grond klaar en heeft het museum het nieuwe museumcafé, de nieuwe museumshop, de entree, de bezoekersruimte en de expositieruimte voor *Superstraat* opgeleverd. Vervolgens verschoof de aandacht van de verbouwing naar de eerste en tweede verdieping. Op deze verdiepingen zijn de tijdelijke tentoonstellingsruimtes voorbereid. De nieuwe klimaatinstallatie die in kwartaal 2 en 3 is aangebracht, moest worden ingeregeld op de nieuwe ruimtelijke situatie. En die was nogal anders dan voorheen. De ruimtes zijn groter geworden, veel meer details van de architectuur zijn zichtbaar gemaakt en er zijn op meerdere plekken doorzichten gecreëerd op de Maas en Euromast. Bovendien zijn de twee gebouwdelen aan elkaar geschakeld waardoor de bezoeker een duidelijker beeld van de indeling heeft gekregen.

Tot slot hebben we ons gericht op de afwerking van de verbouwing en de herinrichting van de derde en vierde verdieping. Op de derde verdieping van beide gebouwdelen komt in de zomer van 2020, zoals eerder toegelicht, de nieuwe semipermanente opstelling met de Rotterdamse collectie. Op de vierde verdieping bevindt zich nu een workshopruimte voor educatieve doeleinden.

In de zomer van 2020 hebben we het gehele gebouw verbouwd en opnieuw hebben ingericht; binnen twee jaar, binnen budget en nog binnen de huidige beleidsperiode.

Superstraat

In ons meerjarenbeleidsplan schreven we dat we een opvolger van het vermaarde *Reispaleis* terug

wilden brengen aan de Willemskade. Met dit kindermuseum over de culturele diversiteit en wereldculturen van Rotterdam wilden we permanent aanbod hebben voor kinderen vanaf 6 jaar en hun families. De tentoonstelling moest voorzien in behoeften van het superdiverse Rotterdamse publiek en de jongste generatie Rotterdammers werd uitgenodigd om zich te oriënteren op hun eigen leefomgeving. Bovendien wilden we de tentoonstelling niet alleen voor, maar ook in samenwerking met diverse Rotterdamse partijen ontwikkelen.

Voor de realisering van Superstraat ontvingen wij bijdragen van 17 stichtingen en organisaties, waaronder het VSB fonds (€ 100.000,-), het Mondriaan fonds (€ 62.500,-), Stichting Bevordering Volkskracht (50.000,-) en Fonds N.N. (Trekpaert, € 45.000,-). De stichting Vrienden van het Wereldmuseum schonk € 60.000,-. Het totaal aan bijdragen was € 567.000,-.

De kindertentoonstelling *Superstraat* is gesitueerd in een (fictieve) Rotterdamse straat en de hoofdpersonages in de tentoonstelling zijn gebaseerd op (bestaande) Rotterdammers. In de vormgeving van *Superstraat* zijn typisch Rotterdamse elementen herkenbaar, zoals Het Potlood, de Haven, de Kubuswoningen en de Grote Moskee. Het thema van tentoonstelling is Burendag en bezoekers worden uitgenodigd om kennis te maken met de diverse bewoners van *Superstraat*.

De titel van deze tentoonstelling werd in 2019 naar aanleiding van publieksonderzoek vastgesteld en het ontwerp werd in januari goedgekeurd. Na akkoord zijn de bouw en productie voortvarend opgestart. Op 3 juli 2019 opende Koningin Maxima *Superstraat* in aanwezigheid van Burgemeester Ahmed Aboutaleb en ca. 200 stakeholders. 's Avonds was er een tweede feestelijke opening voor medewerkers en relaties.

Superstraat blijkt een schot in de roos. Het aantal bezoekers overstijgt de verwachtingen en bezoekers laten positieve en hartverwarmende reacties achter. We zijn er trots op dat een tentoonstellingsproject van een dergelijke omvang, ambitie en complexiteit in een relatief korte doorlooptijd – twee jaar – werd gerealiseerd. Helemaal omdat het Wereldmuseum tegelijkertijd ook nog van top tot teen ingrijpend en grondig werd verbouwd.

Superstraat werd gepresenteerd tijdens *Hands On! International* in Frankfurt, de tweejaarlijkse conferentie voor (kinder-)musea. Ook internationaal blijkt onze aanpak voorbeeld stellend vanwege de kwaliteit van vormgeving en de actuele en maatschappelijk relevante inhoud. Er worden objecten uit de collectie WMR getoond, de *interactives* zijn professioneel gemaakt en in sommige gevallen ook innovatief. Bijzonder is dat elk onderdeel uitdaagt tot positieve ouder-kind-betrokkenheid.

Partners

In 2019 werkten we ook weer met veel (educatie) partners samen. Voor research en verhaallijnen van Rotterdamse personages in *Superstraat* werkten we intensief samen met *Veldwerk*. Zij staan in Rotterdam bekend om hun goede research naar persoonlijke verhalen rond maatschappelijke en culturele ontwikkelingen. We formaliseerden een partnerschap met het landelijk educatieve project *Feest! Weet wat je viert*, over de herkomst van tradities van feesten en rituelen uit diverse culturen. De inhoudelijke kaders en financiële bijdrage zijn vastgesteld in samenwerking met het Museum Catharijneconvent in Utrecht. Goede partner bij *Superstraat* werd *stichting Opzoomer Mee Rotterdam*, de organisatie die buurt- en straatinitiatieven in Rotterdam stimuleert. In de zomer van 2019 hebben we 9 wijkprogramma's gerealiseerd, die erop gericht waren om burens in eigen straat te ontmoeten en beter te leren kennen. In het najaar 2019 boden we een speciale *Opzoomer Mee* dag in het museum. Ook werkten we samen met *Maas Theater & Dans* voor trainingen van mensen die op film te zien zijn in *Superstraat* en voor de theatrale training van onze tentoonstellingsmedewerkers. Met het *Rotterdam Philharmonisch Orkest* zijn plannen uitgewerkt voor een muziekvoorstelling voor groep 3 en 4 rond het thema 'feest' met een looptijd van 4 jaar. De eerste voorstellingen staan gepland in 2020. We hebben ons verbonden aan *Verhalenhuis Belvédère* voor een meerjarig onderwijsproject. Ook werken we met *Belvédère* samen voor ontwikkeling publieksprogramma's rond wereldse feesten, zoals Chinees Nieuwjaar. Daarnaast zijn we actief partner in de *Erfgoedcoalitie* (Hoofd Programma werd voorzitter van het dagelijks bestuur) en CMK 010. De banden met *KCR* zijn goed – maar liefst 6 onderwijsprogramma's van het WMR werden in het stedelijk aanbod voor primair onderwijs opgenomen. Voor verkoop van ons onderwijsaanbod is duurzame samenwerking gerealiseerd met drie grote, landelijke onderwijspartners. Zowel *IPC*, *Blink Wereld* als de *DaVinci Academie*

(ontwikkelaars van lesmethodes) promoten ons museale onderwijsaanbod actief bij basisscholen, omdat dit zo goed aansluit bij hun methodiek. In 2019 ontvingen we ca. 70 docenten via *DaVinci* tijdens verschillende docentmiddagen. Als laatste tekenden we een intentieverklaring met *Museum Boijmans van Beuningen* voor samenwerking qua onderwijsprogramma's voor de periode van 2 jaar.

Extended Family

In 2018 zijn we begonnen met het verkennen van een structurele samenwerking met een aantal Rotterdamse makers. Dat kreeg de naam 'Extended Family', waarmee we tot uitdrukking wilden brengen dat we met hen een structurele samenwerking wilden aangaan gebaseerd op een inhoudelijke belangstelling voor elkaars werk. Deze verkenning ging in 2019 een volgende fase in, waarbij we meer concreet invulling probeerden te geven aan een gezamenlijk programma. Het idee voor de komende jaren is als volgt. Elk jaar identificeren we samen met de verschillende partners in de Extended Family specifieke projecten die in dat jaar worden gerealiseerd. Vervolgens organiseren we vier bijeenkomsten per jaar; één per kwartaal. In het eerste en derde kwartaal dienen de bijeenkomsten als netwerk- en inspiratiebijeenkomsten. Deze zijn informeel van aard waarbij het gaat om vrije uitwisseling en creatieve conversaties van de leden en het museum onderling. De bijeenkomsten in het tweede en vierde kwartaal zijn daarentegen publiekspresentaties van projecten van de Extended Family. Hoewel de samenwerking start met een kerngroep van leden is het de gedachte dat het een groeiend netwerk is, waarbij elk lid anderen kan voordragen voor lidmaatschap, en andere Rotterdamse creatieve makers kenbaar kunnen maken zich te willen aansluiten. De (huidige) leden van de Extended Family zijn: Bouba Dola (videokunstenaar, documentairemaker, muzikant), Elton Kiene (spoken word artiest, presentator), Nathan Meyer (chef-kok), Rajae El Mouhandiz (muzikant, moderator, onderzoeker, theatermaker), Rajiv Bhagwanbali (danser), Sinfonia Rotterdam (symfonie orkest), Tjon Rockon (theatermaker, acteur), Jonas Martens (ingenieur, innovator), Marlou Fernanda (beeldend kunstenaar), Rasheida Adrianus (televisiemaker, youtuber), Stacii Samidin (fotograaf) en Wouter Vogel (cultureel ontwikkelaar).

Toelichting op vergroting en verbreding van het publieksbereik

Publieksonderzoek

Uit bezoekersonderzoek voor *Superstraat* blijkt dat we trots mogen zijn, want deze tentoonstelling wordt beoordeeld met een 9,2 en de aanbevelingsintentie van de ondervraagde ouders/begeleiders is extreem hoog (NPS score 73 ten opzichte van een benchmark tussen de 25 en 30). *Superstraat* heeft de verwachtingen van veel bezoekers (40%) overtroffen. Onze tentoonstellingsmedewerkers worden beoordeeld met een 8,9. Als motivatie van het enthousiasme wordt vaak de combinatie van spelen en leren naar voren gebracht. En *Superstraat* blijkt leuk voor alle leeftijdscategorieën, ook voor kinderen onder de 6 jaar.

Ook voor de tijdelijke tentoonstelling *Dossier Indië* voerden we publieksonderzoek uit. Deze kwalitatieve onderzoeken worden over een periode uitgestreken en dienen een bepaald aantal respondenten te hebben om significant te zijn en daadwerkelijk conclusies uit te trekken. De resultaten daarvan zijn daarom pas in het voorjaar van 2020 bekend.

Publieksbereik

In zijn algemeenheid voeren we publieksonderzoek uit voor bezoekers aan een specifieke tentoonstelling. Dit gebeurt op basis van een significante steekproef. Daarbij vragen we onder andere naar achtergrond (Nederlandse of niet-Nederlandse afkomst), in welke provincie woonachtig en leeftijd. In verband met de verbouwing en gefaseerde herinrichting van het museum voerden wij een dergelijk onderzoek onder alle bezoekers in 2019 nog niet uit. In 2020 zal dat wel het geval zijn. Onderstaande cijfers zijn daarom gebaseerd op een inschatting.

Kengetal	Publiek woonachtig in Rotterdam	Publiek woonachtig in de regio	Publiek woonachtig in overig Nederland	Publiek woonachtig in In het buitenland
Totaal aantal bezoekers	16.000	7.000	3.500	1.767
In Rotterdam	16.000	7.000	3.500	1.767

Toelichting op overig beleid

Stakeholderbijeenkomsten

Op 15 januari organiseerden we een speciale Stakeholderbijeenkomst in het Wereldmuseum voor de belangrijkste relaties in Rotterdam waaronder de wethouder. We leidden onze gasten rond door het “lege” museum, waar op 5 plaatsen door collega’s van het Wereldmuseum en leden van onze *Extended Family* enthousiasmerende presentaties werden gegeven over de ontwikkelingen en toekomstige activiteiten in het museum.

Monitorgesprek RKKC

Op 19 maart vond het Monitorgesprek plaats met de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur. Een delegatie vanuit de Raad bevroeg ons op de voortgang in het museum. We konden in dit positief toon gezette gesprek een goed beeld geven van de vorderingen die we maakten.

Beleidskader collectie

In 2019 publiceerden wij met NMVW ons beleidskader *Framework for claims for the return of cultural objects* – kortweg ons restitutiebeleid. De afgelopen jaren was er sprake van een groeiend internationaal maatschappelijk debat over de omgang met koloniale erfgoedcollecties. Los van deze toenemende discussie werden het NMVW en WMR zo nu en dan geconfronteerd met mogelijke claims op de repatriëring van objecten. In het geval van een claim zou dan op *case-to-case* basis advies worden uitgebracht aan de eigenaren van de collecties, te weten de Minister van OCW en de Gemeente Rotterdam. Een consequent beoordelingskader voor zulke claims ontbrak echter nog. Het praktische beleidskader zoals we dat in 2019 publiceerden identificeert hoe we voortaan te werk gaan om tot advies aan de Minister van OCW en de Gemeente Rotterdam te komen, en definieert de principes waarop een claim op repatriëring van een object beoordeeld wordt. Bij het ontwikkelen van het beleidskader hebben we nationale en internationale (museum)professionals geconsulteerd.

Code Diversiteit en Inclusie

Diversiteit en inclusie zijn integraal onderdeel van alles wat we doen. In 2019 hebben we in het kader van de voorbereidingen van het nieuwe meerjarenbeleidsplan en de subsidieaanvraag voor 2021-2024 vastgelegd wat wij onder diversiteit en inclusie verstaan. Ook hebben we vastgelegd wat we verstaan onder beleid gericht op diversiteit respectievelijk inclusie.

Diversiteit gaat over de kenmerken die worden gebruikt om individuen of groepen mensen te onderscheiden. Het gaat zowel over hoe we onszelf identificeren als hoe we worden geïdentificeerd door anderen. Onder beleid gericht op diversiteit verstaan we beleid dat gestoeld is op de specifieke kenmerken van de mensen waarop dat beleid is gericht. Onder inclusie verstaan we dat het museum een plek is waar iedereen zich gerespecteerd voelt. Onder beleid gericht op inclusie verstaan we dat we drempels proberen weg te nemen die bepaalde groepen, gemeenschappen en personen kunnen ervaren.

We hebben er voor gekozen om onze inspanningen op het gebied van diversiteit specifiek te concentreren op culturele diversiteit. Als een museum dat de culturen van de wereld toont, kunnen we hier bij uitstek het verschil maken. We erkennen dat het spectrum van diversiteit veel breder is, en daar werken we ook aan, bijvoorbeeld met onze tentoonstelling *What a genderful world*, die in 2020 in het Wereldmuseum te zien zal zijn.

Interne organisatie

Naast de productie van alle tentoonstellingen en publieksprogrammering en de uitvoering van onderzoek en collectiebeheer werd er in 2019 ook hard gewerkt aan de interne organisatie. Als gevolg van de resultaten van het medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) in 2018 ontwikkelden we in 2019 een actieplan voor verbeteringen van interne processen en de bevordering van onderlinge samenwerking. In het kader van het actieplan startten we in 2019 ook een trainingsprogramma voor medewerkers dat was gericht op het geven en ontvangen van feedback. In 2020 zullen we een ontwikkelplan voor medewerkers afronden en in werking stellen. Dit alles is erop gericht om WMR te bestendigen als een organisatie waar het fijn werken is.

Toelichting op bedrijfsvoering en marketing

Organisatie en personeel

De interne organisatiestructuur en het personeelsbestand zijn afgestemd op de omvang van de activiteiten van het museum. De organisatiestructuur is ongewijzigd. Per ultimo 2019 waren er bij de organisatie 45 medewerkers (fte 33) in dienst, per ultimo 2018 waren dat er 36 (27 fte).

Wereldbusiness BV

Wereldbusiness BV verzorgt de exploitatie van de zalen van het Wereldmuseum. Zij levert daarmee een bijdrage aan de begroting van het museum door middel van huurafdracht en de afdracht van het bedrijfsresultaat. Zoals eerder gezegd heeft de omzet van Wereldbusiness ernstig geleden onder de imagoschade van de sluiting van het sterrenrestaurant en onder het niet beschikbaar zijn van de verhuurbare zaalaccommodatie ten gevolge van de verbouwing, en is in 2019 begonnen met het heroveren van de markt en het verhogen van de omzetten.

In 2019 bedroeg de bijdrage aan de exploitatie van het museum € 103.000,-.

Het leveren van een positieve bijdrage aan het museum is onze randvoorwaarde voor de uitoefening van de commerciële activiteiten van Wereldbusiness BV.

Marketing

Na een periode van sluiting was het in 2019 een uitdaging om weer meer publiek binnen de museummuren te krijgen. Met een team van pr, marketing en online experts werkten we aan multimediale campagnes om dit te realiseren.

We ontwikkelden samen met het Rotterdamse bureau Friends for Brands de pakkende campagne voor *Superstraat* met kinderen als middelpunt. Deze campagne was niet alleen zichtbaar in de stad, maar ook online en in tv-commercials. Einde van het jaar werden de campagne-uitingen voor *Superstraat* in kerstsfeer ontwikkeld om zo een grote aantrekkingskracht te hebben op families die op zoek waren naar een leuke dag uit in deze sfeervolle periode.

Voor *Dossier Indië* rolden we een tweeledige marketing strategie uit. De hoofdcampagne was gericht op de meer klassieke cultuurminnaar. Hiervoor gebruikten we de historische fotografie uit de tentoonstelling en gastconservator Thom Hoffman sprak onder andere een radiospot in. Naast de hoofdcampagne werd ook specifiek ingezet op de derde generatie via de (online) campagne *Merdeka!* (vrijheid) van de Rotterdamse fotograaf Stacii Samidin. *Dossier Indië* scoorde al hoge bezoekgemiddelden per week in 2019.

Pers

De aanwezigheid van Koningin Maxima bij de opening van *Superstraat* had niet alleen de aandacht van de inhoudelijke pers zoals De Telegraaf, AD, Jeugdjournaal, maar ook van de royalty pers zoals Blauw Bloed en Shownieuws. *Superstraat* heeft een mediawaarde van €137.000,- weten te genereren. Met de stakingsdag in het onderwijs heeft *Superstraat* de deuren gratis opengezet voor de thuiszittende kinderen. Deze dag is heel erg goed bezocht, mede doordat het AD Rotterdams Dagblad hier aandacht aan besteedde.

Op 2 oktober opende *Dossier Indië* en *Merdeka!* waarvoor mooie persaandacht werd gegenereerd, mede vanwege de betrokkenheid van Thom Hoffman en Stacii Samidin. De media waren positief. Zo hebben Radio 5, RTV Rijnmond en Funx items gemaakt, verschenen er in o.a. Parool, AD en De Telegraaf artikelen en besteedde NRC maar liefst 3 keer aandacht aan *Dossier Indië*, waaronder een 4 sterren recensie. Diverse magazines deden een aankondiging.

Online

Vanuit service-oogpunt bieden we ook steeds meer de mogelijkheid om online tickets te bestellen en met name voor *Superstraat* en voor de verschillende events wordt hiervan gebruik gemaakt. Het aantal unieke bezoekers op de website liet een groei zien van maar liefst 15% in 2019 ten opzichte van het jaar daarvoor.

Verslag van de Raad van Toezicht

In het kader van de verregaande samenwerking met het Wereldmuseum werd met ingang van 1 mei 2017 een nieuwe Raad van Toezicht gevormd. Beiden stichtingen kennen dezelfde samenstelling van de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht bestaat uit zeven leden in de verhouding vijf 'NMVW' en twee 'Rotterdam'. Het College van B&W van Rotterdam benoemt de leden met een Rotterdamse achtergrond in de Raad van Toezicht van het Wereldmuseum. De overige leden worden niet ter goedkeuring aan het College voorgelegd.

Tot 1 april 2019 was de Raad van Toezicht van de Stichting Wereldmuseum als volgt samengesteld:

De heer L.J. de Waal, voorzitter
Mevrouw drs. C. van Rappard – Boon
Mevrouw mr. Sj. A. Rullmann
De heer prof. mr. dr. C.J.J.M. Stolker
Mevrouw P.E. de Weichs de Wenne
Mevrouw L.A.M. van der Linden
De heer M. Bouker

Per 1 april 2019 was de Raad van Toezicht van de Stichting Wereldmuseum als volgt samengesteld:

De heer L.J. de Waal, voorzitter
Mevrouw mr. Sj. A. Rullmann
De heer prof. mr. dr. C.J.J.M. Stolker
Mevrouw P.E. de Weichs de Wenne
Mevrouw L.A.M. van der Linden
De heer M. Bouker
Mevrouw H.A. Saam

In 2019 namen wij afscheid van mevr. Van Rappard die voor de Raad van Toezicht NMVW op 1 april aftrad en gelijktijdig haar lidmaatschap voor de Raad van Toezicht WMR neerlegde. Zij werd op dezelfde datum opgevolgd door mevr. Saam. Aangezien de voorzitter op 1 april 2020 zal aftreden, startte een daarvoor ingestelde commissie binnen de Raad in 2019 de zoektocht naar diens opvolger.

De Raad van Toezicht vergaderde in 2019 regulier op 27 maart, 2 juli, 13 september, 29 oktober en 18 december. Op de agenda stonden naast financiële zaken ook de verbouwing van het Wereldmuseum, het Repatriëring beleidskader, het actieplan naar aanleiding van het Medewerkerstevredenheidsonderzoek en de voorbereidingen op het nieuwe meerjarenbeleidsplan 2021-2024. De verschillende commissies binnen de Raad van Toezicht (Auditcommissie, Remuneratie, Museale Zaken en Commissie Rotterdam) kwamen verschillende malen bijeen met de Directie en MT-leden. De Raad had via diens contactpersoon bovendien contact met de Ondernemingsraad.

De Raad stelt vast dat ieders onafhankelijke expertises binnen de Raad goed tot hun recht komen in het toezicht. Niet alleen binnen de verschillende (bovengenoemde) commissies van de Raad van Toezicht maar ook als klankbord voor uiteenlopende kwesties en in hun contact met de Ondernemingsraad voelt de Raad zich betrokken bij de organisatie en de werknemers. Eind 2019 heeft de Raad een zelfevaluatie uitgevoerd, gericht op het eigen functioneren. De observaties en bevindingen die volgden op deze evaluatie zullen in het eerste overleg van 2020 worden besproken.

De Raad ziet dat de structurele samenwerkingsrelatie tussen het NMVW en het Wereldmuseum Rotterdam goed verloopt en dat de constructie van grote meerwaarde is voor beide stichtingen. Het NMVW profiteert van de mogelijkheden om in Rotterdam nieuwe ervaringen op te doen met de maatschappelijke rol van een museum in een bij uitstek multiculturele en superdiverse stad. Omgekeerd verlopen de verbouwing en herinrichting van het Wereldmuseum en de ontwikkeling van de organisatie voorspoedig, mede dankzij de ervaringen die NMVW afgelopen jaren heeft opgedaan met verbouwing en herontwikkeling. Het NMVW en het Wereldmuseum zijn sterke partners in het uitdragen van de missie en het verwezenlijken van de gezamenlijke doelen.

De Raad van Toezicht kijkt met tevredenheid terug op 2019. Zij merkt dat de verbouwing van het museum, de herinrichting van de presentaties en het op niveau brengen van het collectiebeheer veel vragen van de medewerkers op het gebied van energie, flexibiliteit en doorzettingsvermogen. Zij heeft dan ook waardering voor het feit dat de bestuurder en MT met zorg en aandacht de interne bedrijfscultuur bewaken en deze samen met de medewerkers blijven bevorderen.

De Raad van Toezicht is tevreden met het financiële resultaat. De Raad ziet dat de financiën goed worden beheerst.

De Raad ziet uit naar 2020 waarin de planvorming voor de nieuwe cultuurplanperiode centraal zal staan. Zij is ervan overtuigd dat het museum er goed voor staat en dat er een goede basis ligt voor verdere groei en ontwikkeling in de komende jaren.

De Raad van Toezicht en Directie onderschrijven de aanbevelingen van de Code Diversiteit en Inclusie alsmede de Fair Practice Code. Deze codes worden integraal toegepast.

Governance Code Cultuur

In de vergadering van 18 december heeft de Raad van Toezicht stilgestaan bij de Governance Code Cultuur en getoetst of het museum aan de principes van deze code voldoet.

De Raad van Toezicht heeft daarbij vastgesteld dat de organisatie haar maatschappelijke doelstelling realiseert door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te bewaren, (GCC principe 1) middels de ook in 2019 weer gerealiseerde tentoonstellings- en publieksprogrammering, het wetenschappelijk onderzoek en de collectiebeheersactiviteiten. Zij ziet bovendien dat de organisatie er in 2019 in is geslaagd maatschappelijk bewustzijn te creëren bij haar bezoekers, stakeholders en partners voor wat betreft de relevante thema's van de musea en dat zij daarmee haar missie en visie nastreeft.

Voorts heeft de Raad vastgesteld dat de organisatie in 2019 de aanbevelingen van de Governance Code Cultuur heeft toegepast en daar alleen gemotiveerd van afwijkt volgens het pas toe óf leg uit principe. (GCC principe 2). De bestuurder neemt initiatief voor het verankeren van de Code in de organisatie en draagt zorg voor het naleven van de Code door de organisatie. De Raad van Toezicht houdt toezicht op het naleven van de Code en evalueert dit jaarlijks. De conclusies hiervan zijn opgenomen in het jaarverslag.

In 2019 zijn bestuurder en toezichthouders in het kader van een onafhankelijke en integere rolvervulling alert geweest op belangenverstremgeling (GCC principe 3). Potentiële belangenverstremgeling is bespreekbaar gemaakt tijdens het overleg tussen Raad van Toezicht en bestuurder.

Uit de in 2019 uitgevoerde evaluatie van het functioneren van de Raad van Toezicht is gebleken dat de bestuurder en de toezichthouders zich bewust zijn van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en daarnaar handelen (GCC principe 4). De bestuurder heeft in 2019 veelvuldig aan de Raad van Toezicht gerapporteerd over contacten met interne en externe belanghebbenden die zijn gericht op het verwerven van vertrouwen, draagvlak en legitimiteit. De Raad van Toezicht stelt in dat verband vast dat het bestuur met vele belanghebbenden op regelmatige basis overleg heeft gevoerd waaronder verschillende collega musea in binnen- en buitenland, relevante ambassades, de huisbazen van de respectievelijke gebouwen, belanghebbenden in (tentoonstellings-)projecten, participanten van (publieks-)programma's, pers, cultuurfondsen, brancheorganisaties en uiteraard de betreffende financiers/subsidiënten. Ook is er door zowel bestuurder als toezichthouders contact geweest met de interne organisatie, niet alleen in naleving van de wetgeving met de ondernemingsraad, maar ook binnen de gesprekscyclus en middels informeel overleg buiten de vergaderstructuur om.

Ook in 2019 heeft een daartoe ingestelde commissie van de Raad van Toezicht het functioneren van de bestuurder in diens aanwezigheid besproken. Daarbij is aan de orde gekomen dat het bestuur diens verantwoordelijkheid voor de algemeen dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie naar tevredenheid van de Raad van Toezicht heeft ingevuld (GCC principe 5). Ook heeft de Raad vastgesteld dat het bestuur in 2019 zorgvuldig en verantwoord om is gegaan met de mensen en de middelen van de organisatie. (GCC principe 6). De Raad van Toezicht ziet dat de

bestuurder handelt als goed werkgever en daarbij voorwaarden schept voor een goede en veilige werkomgeving. Er is sprake van een gedragscode en medewerkers kunnen indien noodzakelijk terecht bij een vertrouwenspersoon. De Raad ziet dat de financiën goed worden beheerst.

De Raad van Toezicht heeft in 2019 diens functioneren buiten aanwezigheid van de bestuurder geëvalueerd, teneinde eraan bij te dragen dat het zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op professionele en onafhankelijke wijze uitvoert. (GCC principe 7). De observaties en bevindingen van deze evaluatie worden in het overleg van de Raad van Toezicht besproken. Aan de orde zijn hierbij het functioneren van de Raad van Toezicht en de bestuurder, de samenwerking tussen Raad van Toezicht en bestuurder en de onderlinge samenwerking tussen de leden van de Raad van Toezicht. De Raad heeft vastgesteld dat ieders onafhankelijke expertises goed tot hun recht komen in het toezicht.

Op basis van het eerder vastgestelde Rooster van Aftreden is in 2019 een vacature ontstaan (en ingevuld) voor een nieuw lid. Deze vacature werd openbaar gemaakt en de werving van een nieuw lid gebeurde via een transparante procedure, ondersteund door een search-bureau, zodat ook buiten het eigen netwerk kon worden gezocht. Bij die gelegenheid is ook de profielschets herijkt op basis van de actuele strategische koers van de organisatie. De Raad van Toezicht waarborgt aldus deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid. (GCC principe 8).

De algemeen directeur is gedetacheerd vanuit het NMVW. De bezoldiging van de Directie van het Wereldmuseum valt binnen de WNT norm. In de jaarrekening is de bezoldiging van de directie van het museum vermeld. De leden en de voorzitter van de Raad van Toezicht voeren hun functie onbezoldigd uit.

In het navolgende overzicht zijn de nevenactiviteiten van de Directie en de leden van de Raad van Toezicht weergegeven.

Dit Jaarverslag en deze jaarrekening werden op 25 maart 2020 door de Raad van Toezicht WMR vastgesteld.

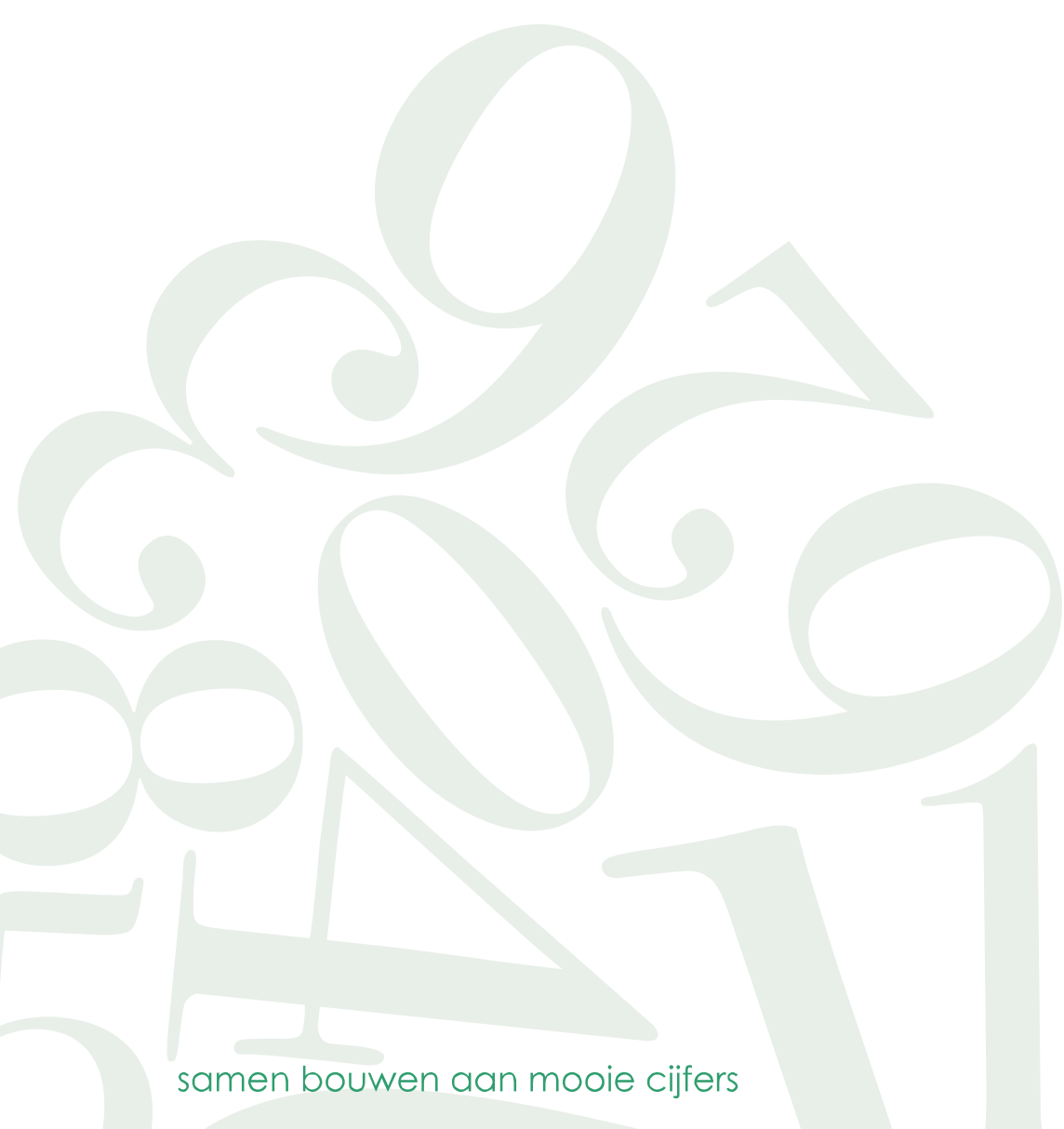
De heer L.J. de Waal, voorzitter

Overzicht maatschappelijke- en nevenactiviteiten van leden Raad van Toezicht en Directie van stichting WMR

<p>Dhr. L.J. de Waal Voorzitter RvT WMR</p>	<p>Lid Raad van Commissarissen Werkse! (het "Werkbedrijf" te Delft) Voorzitter Raad van Toezicht Pantar (werk- leerbedrijf Amsterdam) Voorzitter Raad van Advies Nationaal Fonds Kunstbezit Commissaris coöperatie DE Ramplaankwartier Lid bestuur Veteraneninstituut Voorzitter Stichting Ondersteuning Sociale Alliantie Voorzitter bestuur Stichting VHV (Vrienden van de vakbondshistorie) Lid Adviescommissie geschilbeslechting prestatieafspraken Woningwet Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Mevr. mr. Sj.A. Rullmann Lid RvT WMR</p>	<p>Vm. Vice President Rechtbank Amsterdam Voorzitter klachtencommissie NICAM (Netherlands Institute for the Classification of Audio-visual media/Kijkwijzer) Voorzitter Reclame Code Commissie Ledenraad KIT, lid zonder stemrecht Lid Raad van Advies Pleitacademie Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Dhr. prof. mr. dr. C.J.J.M. Stolker Lid RvT WMR</p>	<p>Rector magnificus en voorzitter van het College van Bestuur Universiteit Leiden Lid van het dagelijks bestuur Leids Universiteits Fonds (LUF) Voorzitter Raad van Toezicht Yayasan KITLV Jakarta Bestuurslid Stichting Medical Delta Lid Curatorium Stichting Nederlands Instituut voor het Nabije Oosten Lid Raad van Toezicht Veerstichting Lid Raad van Advies Collegium Musicum Raadsheer-plaatsvervanger Gerechtshof 's-Hertogenbosch Hoofdredacteur onrechtmatige daad (losbladig) Kluwer Lid redactieraad Tekst & Commentaar Lid Stichting Vrienden Katholieke Studentenpastoraat Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Mevr. P.E. de Weichs de Wenne Lid R RvT WMR</p>	<p>Zakelijk Directeur Dordrechts Museum Bestuurslid Gemma Mentzel Stichting Bestuurslid Stichting Landgoed Geijsteren Bestuurslid Stichting Openluchtrecreatie Noord-Limburg Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Mevr. L.A.M. van der Linden Lid R RvT WMR</p>	<p>Lid visitatiecommissie Cultuurnota 2021-2024, Gemeente Utrecht Onderzoeker/redactielid verbonden aan project Het koloniale en slavernijverleden van Rotterdam (KITL, EUR) Bestuurslid Nationaal Comité 4 en 5 mei Bestuurslid Stichting (A)wake, digital Art and Culture Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Dhr. M. Bouker Lid RvT WMR</p>	<p>Partner Strategy & Operations Deloitte Consulting B.V. Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Mevr. H.A. Saam Lid RvT WMR</p>	<p>Directeur-bestuurder Museum het Valkhof Nijmegen Lid Raad van Toezicht Dutch Design Foundation (Dutch Design Week) Lid Raad van Toezicht Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Dhr. K.J. Schoonderwoerd Algemeen Directeur Wereldmuseum Rotterdam</p>	<p>Algemeen Directeur Tropenmuseum, Afrika Museum en Museum Volkenkunde Bestuurder Wereldbusiness B.V. Bestuurslid Museumvereniging Lid Benoemingsadviescommissie voor de Adviescommissie Restitutieverzoeken Cultuurgoederen en Tweede Wereldoorlog</p>

Stichting Wereldmuseum Rotterdam
Willemskade 25
3016 DM Rotterdam

Jaarverslag 2019

samen bouwen aan mooie cijfers

INHOUDSOPGAVE

Pagina

ACCOUNTANTSRAPPORT

1	Opdracht	2
---	----------	---

1	VERSLAG OVER 2019	4
----------	--------------------------	----------

JAARREKENING

1	Geconsolideerde balans per 31 december 2019	9
---	---	---

2	Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2019	11
---	---	----

3	Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2019	12
---	---	----

4	Geconsolideerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	13
---	--	----

5	Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2019	18
---	---	----

6	Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten over 2019	24
---	---	----

7	Enkelvoudige balans per 31 december 2019	33
---	--	----

8	Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2019	35
---	--	----

9	Algemene grondslagen voor de opstelling van de enkelvoudige jaarrekening	36
---	--	----

10	Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2019	37
----	--	----

11	Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten over 2019	44
----	--	----

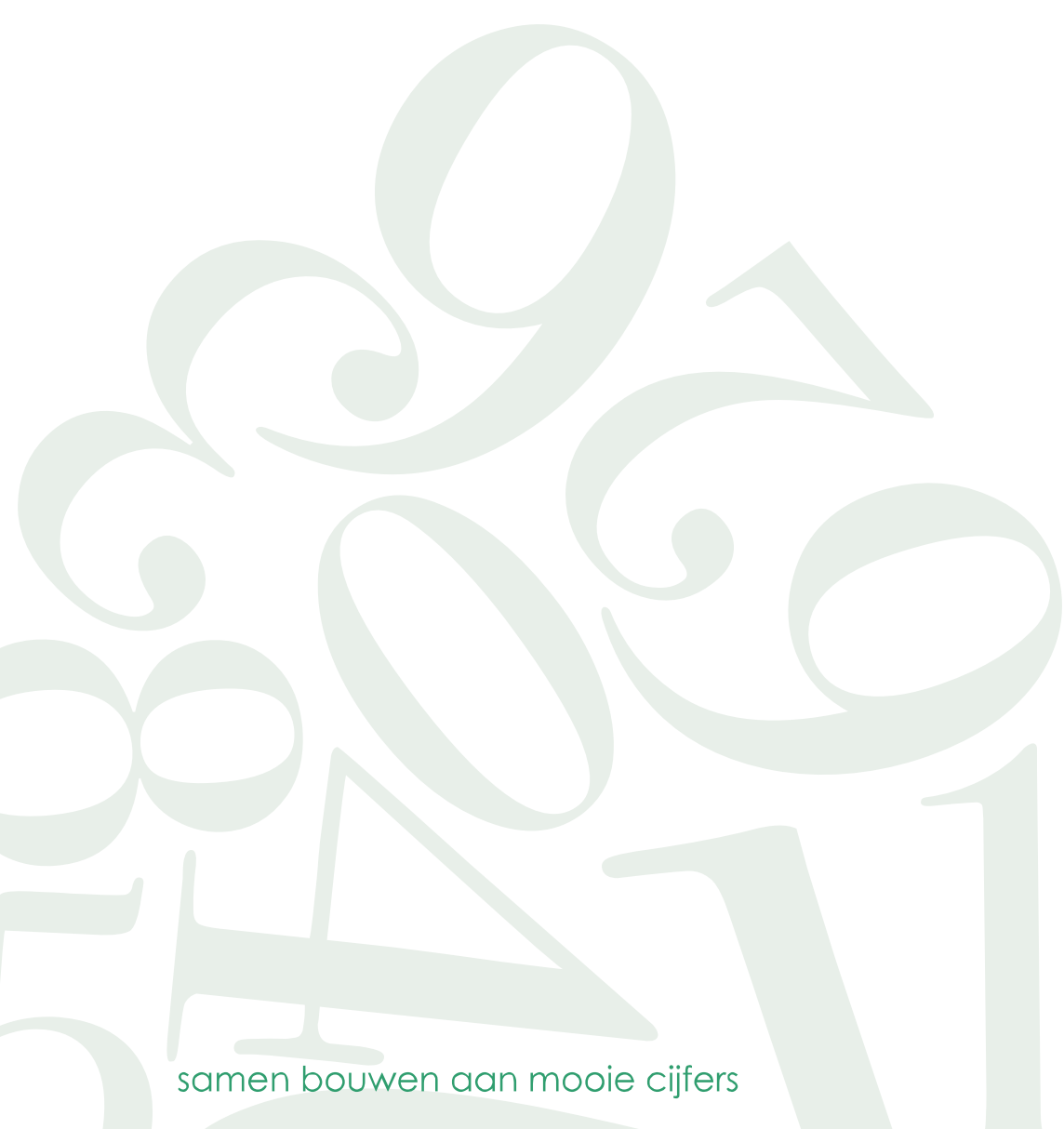
OVERIGE GEGEVENS

1	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	49
---	---	----

BIJLAGEN

1	Bijlage 1 - Resultaat analyse Wereldbusiness B.V.	53
---	---	----

ACCOUNTANTSRAPPORT

samen bouwen aan mooie cijfers

cijferhuisaudit

ACCOUNTANTS

Aan de directie en Raad van Toezicht van
Stichting Wereldmuseum Rotterdam
Willemskade 25
3016 DM Rotterdam

cijferhuis audit bv

lentedans 49d
2907ax capelle a/d ijssel

T 010 404 95 68

F 010 404 95 26

info@cijferhuis.nl

www.cijferhuis.nl

KVK 64492095

BTW NL855689080B01

Capelle a/d IJssel, 25 maart 2020

Referentie: 70001

Geachte directie en Raad van Toezicht,

1 OPDRACHT

Ingevolge uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2019 van uw onderneming, waarin begrepen de enkelvoudige balans met tellingen van € 3.466.873, de geconsolideerde balans met tellingen van € 3.622.343 en de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten sluitende met een resultaat van € 316.289, gecontroleerd.

Voor de controleverklaring verwijzen wij u naar het hoofdstuk "Overige gegevens" op pagina 49 van dit rapport.

Wij vertrouwen hiermee aan uw opdracht te hebben voldaan. Tot het verstrekken van nadere toelichtingen zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend,
Cijferhuis Audit B.V.

Was getekend

J.W. Voorberg MSc RA

FINANCIEEL VERSLAG

VERSLAG OVER 2019

Verslag van de Raad van Toezicht 2019

In het kader van de verregaande samenwerking met het Wereldmuseum werd met ingang van 1 mei 2017 een nieuwe Raad van Toezicht gevormd. Beide stichtingen kennen dezelfde samenstelling van de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht bestaat uit zeven leden in de verhouding vijf 'NMVW' en twee 'Rotterdam'. Het College van B&W van Rotterdam benoemt de leden met een Rotterdamse achtergrond in de Raad van Toezicht van het Wereldmuseum. De overige leden worden niet ter goedkeuring aan het College voorgelegd.

Tot 1 april 2019 was de Raad van Toezicht van de Stichting Wereldmuseum als volgt samengesteld:

De heer L.J. de Waal, voorzitter
Mevrouw drs. C. van Rappard-Boon
Mevrouw mr. Sj. A. Rullmann
De heer prof. mr. dr. C.J.J.M. Stolker
Mevrouw P.E. de Weichs deWenne
Mevrouw L.A.M. van der Linden
De heer M. Bouker

Per 1 april 2019 was de Raad van Toezicht van de Stichting Wereldmuseum als volgt samengesteld:

De heer L.J. de Waal, voorzitter
Mevrouw mr. Sj. A. Rullmann
De heer prof. mr. dr. C.J.J.M. Stolker
Mevrouw P.E. de Weichs deWenne
Mevrouw L.A.M. van der Linden
De heer M. Bouker
Mevrouw H.A. Saam

In 2019 namen wij afscheid van mevr. Van Rappard die na twee voltooide termijnen voor de Raad van Toezicht NMVW op 1 april aftrad, gelijktijdig legde zij haar lidmaatschap voor de Raad van Toezicht WMR neer. Zij werd op dezelfde datum opgevolgd door mevr. Saam. Aangezien de voorzitter op 1 april 2020 zal aftreden, startte een daarvoor ingestelde commissie binnen de Raad in 2019 de zoektocht naar diens opvolger.

De Raad van Toezicht vergaderde in 2019 regulier op 27 maart, 2 juli, 13 september, 29 oktober en 18 december. Op de agenda stonden naast financiële zaken ook de verbouwing van het Wereldmuseum, het Repatriëring beleidskader, het actieplan naar aanleiding van het Medewerkerstevredenheids-onderzoek en de voorbereidingen op het nieuwe meerjarenbeleidsplan 2021-2024. De verschillende commissies binnen de Raad van Toezicht (Auditcommissie, Remuneratie, Museale Zaken en Commissie Rotterdam) kwamen verschillende malen bijeen met de Directie en MT-leden. De Raad had via diens contactpersoon bovendien contact met de Ondernemingsraad.

De Raad stelt vast dat ieders onafhankelijke expertises binnen de Raad goed tot hun recht komen in het toezicht. Niet alleen binnen de verschillende (bovengenoemde) commissies van de Raad van Toezicht maar ook als klankbord voor uiteenlopende kwesties en in hun contact met de Ondernemingsraad voelt de Raad zich betrokken bij de organisatie en de werknemers. Eind 2019 heeft de Raad een zelfevaluatie uitgevoerd, gericht op het eigen functioneren. De observaties en bevindingen die volgden op deze evaluatie zullen in het eerste overleg van 2020 worden besproken.

De Raad ziet dat de structurele samenwerkingsrelatie tussen het NMVW en het Wereldmuseum Rotterdam goed verloopt en dat de constructie van grote meerwaarde is voor beide stichtingen. Het NMVW profiteert van de mogelijkheden om in Rotterdam nieuwe ervaringen op te doen met de maatschappelijke rol van een museum in een bij uitstek multiculturele en superdiverse stad. Omgekeerd verlopen de verbouwing en herinrichting van het Wereldmuseum en de ontwikkeling van de organisatie voorspoedig, mede dankzij de ervaringen die NMVW afgelopen jaren heeft opgedaan met verbouwing en herontwikkeling. Het NMVW en het Wereldmuseum zijn sterke partners in het uitdragen van de missie en het verwezenlijken van de gezamenlijke doelen.

De Raad van Toezicht kijkt met tevredenheid terug op 2019. Zij merkt dat de verbouwing van het museum, de herinrichting van de presentaties en het op niveau brengen van het collectiebeheer veel vragen van de medewerkers op het gebied van energie, flexibiliteit en doorzettingsvermogen. Zij heeft dan ook waardering voor het feit dat de bestuurder en MT met zorg en aandacht de interne bedrijfscultuur bewaken en deze samen met de medewerkers blijven bevorderen.

De Raad van Toezicht is tevreden met het financiële resultaat. De Raad ziet dat de financiën goed worden beheerst.

De Raad ziet uit naar 2020 waarin de planvorming voor de nieuwe cultuurplanperiode centraal zal staan. Zij is ervan overtuigd dat het museum er goed voor staat en dat er een goede basis ligt voor verdere groei en ontwikkeling in de komende jaren.

De Raad van Toezicht en Directie onderschrijven de aanbevelingen van de Code Diversiteit en Inclusie alsmede de Fair Practice Code. Deze codes worden integraal toegepast.

Governance Code Cultuur

In de vergadering van 18 december heeft de Raad van Toezicht stilgestaan bij de Governance Code Cultuur en getoetst of het museum aan de principes van deze code voldoet.

De Raad van Toezicht heeft daarbij vastgesteld dat de organisatie haar maatschappelijke doelstelling realiseert door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te bewaren, (GCC principe 1) middels het ook in 2019 weer gerealiseerde tentoonstellings- en publieksprogrammering, wetenschappelijk onderzoek en collectiebeheersactiviteiten. Zij ziet bovendien dat de organisatie er in 2019 in is geslaagd maatschappelijk bewustzijn te creëren bij haar bezoekers, stakeholders en partners voor wat betreft de relevante thema's van de musea en dat zij daarmee haar missie en visie nastreeft.

Voorts heeft de Raad vastgesteld dat de organisatie in 2019 de aanbevelingen van de Governance Code Cultuur heeft toepast en daar alleen gemotiveerd van afwijkt volgens het pas toe óf leg uit principe (GCC principe 2). De bestuurder neemt initiatief voor het verankeren van de Code in de organisatie en draagt zorg voor het naleven van de Code door de organisatie. De Raad van Toezicht houdt toezicht op het naleven van de Code en evalueert dit jaarlijks. De conclusies hiervan zijn opgenomen in het jaarverslag.

In 2019 zijn bestuurder en toezichthouders in het kader van een onafhankelijke en integere rolvervulling alert geweest op belangenverstremgeling (GCC principe 3). Potentiele belangenverstremgeling is bespreekbaar gemaakt tijdens het overleg tussen Raad van Toezicht en bestuurder.

Uit de in 2019 uitgevoerde evaluatie van het functioneren van de RvT is gebleken dat de bestuurder en de toezichthouders zich bewust zijn van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en daarnaar handelen (GCC principe 4). De bestuurder heeft in 2019 veelvuldig aan de Raad van Toezicht gerapporteerd over contacten met interne en externe belanghebbenden die zijn gericht op het verwerven van vertrouwen, draagvlak en legitimiteit. De Raad van Toezicht stelt in dat verband vast dat het bestuur met vele belanghebbenden op regelmatige basis overleg heeft gevoerd waaronder verschillende collega musea in binnen- en buitenland, relevante ambassades, de huisbazen van de respectievelijke gebouwen, belanghebbenden in (tentoonstellings-)projecten, participanten van (publieks-)programma's, pers, cultuurfondsen, brancheorganisaties en uiteraard de betreffende financiers/subsidiënten. Ook is er door zowel bestuurder als toezichthouders contact geweest met de interne organisatie, niet alleen in naleving van de wetgeving met de ondernemingsraad, maar ook binnen de gesprekscyclus en informeel overleg buiten de vergaderstructuur om.

Ook in 2019 heeft een daartoe ingestelde commissie van de Raad van Toezicht het functioneren van de bestuurder in diens aanwezigheid besproken. Daarbij is aan de orde gekomen dat het bestuur diens verantwoordelijkheid voor de algemeen dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie naar tevredenheid van de Raad van Toezicht heeft ingevuld (GCC principe 5). Ook heeft de Raad vastgesteld dat het bestuur in 2019 zorgvuldig en verantwoord om is gegaan met de mensen en de middelen van de organisatie (GCC principe 6). De Raad van Toezicht ziet dat de bestuurder handelt als goed werkgever en daarbij voorwaarden schept voor een goede en veilige werkomgeving. Er is sprake van een gedragscode en medewerkers kunnen indien noodzakelijk terecht bij een vertrouwenspersoon. De Raad ziet dat de financiën goed worden beheerst.

De Raad van Toezicht heeft in 2019 diens functioneren buiten aanwezigheid van de bestuurder geëvalueerd, teneinde er aan bij te dragen dat het zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op professionele en onafhankelijke wijze uitvoert (GCC principe 7). De observaties en bevindingen van deze evaluatie worden in het overleg van de Raad van Toezicht besproken. Aan de orde zijn hierbij het functioneren van de Raad van Toezicht en de bestuurder, de samenwerking tussen Raad van Toezicht en bestuurder en de onderlinge samenwerking tussen de leden van de Raad van Toezicht. De Raad heeft vastgesteld dat ieders onafhankelijke expertises goed tot hun recht komen in het toezicht.

Op basis van het eerder vastgestelde Rooster van Aftreden is in 2019 een vacature ontstaan (en ingevuld) voor een nieuw lid. Deze vacature werd openbaar gemaakt en de werving van een nieuw lid gebeurde via een transparante procedure, ondersteund door een search-bureau, zodat ook buiten het eigen netwerk kon worden gezocht. Bij die gelegenheid is ook de profielschets herijkt op basis van de actuele strategische koers van de organisatie. De Raad van Toezicht waarborgt aldus deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid (GCC principe 8).

De algemeen directeur is gedetacheerd vanuit het NMVW. De bezoldiging van de Directie van het Wereldmuseum valt binnen de WNT norm. In de jaarrekening is de bezoldiging van de directie van het museum vermeld. De leden en de voorzitter van de Raad van Toezicht voeren hun functie onbezoldigd uit.

Dit Jaarverslag en deze jaarrekening werden op 25 maart 2020 door de Raad van Toezicht WMR vastgesteld.

De heer L.J. de Waal, voorzitter

Mevrouw mr. Sj. A. Rullmann

De heer prof. mr. dr. C.J.J.M. Stolker

Mevrouw P.E. de Weichs de Wenne

Mevrouw L.A.M. van der Linden

De heer M. Bouker

Mevrouw H.A. Saam

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2019

1 GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

	31 december 2019		31 december 2018	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Vaste activa				
Materiële vaste activa	(1)			
Huurders-investeringen		913.073		152.410
Inventaris		33.516		59.217
Superstraat		504.396		-
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa		-		230.597
			1.450.985	442.224
Vlottende activa				
Vorraden	(2)			
Gereed product en handelsgoederen			32.613	21.479
Vorderingen	(3)			
Debiteuren		173.428		414.305
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen		96.390		63.916
Overige vorderingen en overlopende activa		391.657		143.103
			661.475	621.324
Liquide middelen	(4)		1.477.270	2.086.839
			<u>3.622.343</u>	<u>3.171.866</u>

		31 december 2019		31 december 2018	
		€	€	€	€
PASSIVA					
Reserves	(5)		2.474.778		2.158.491
Vorzieningen	(6)				
Voorziening jubileumuitkeringen			22.822		23.865
Kortlopende schulden	(7)				
Crediteuren		328.555		422.163	
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen		69.032		70.685	
Overige schulden en overlopende passiva		727.156		496.662	
			<u>1.124.743</u>	<u>496.662</u>	<u>989.510</u>
			<u>3.622.343</u>	<u>3.171.866</u>	

2 GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2019

		Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
		€	€	€
Baten				
Subsidies	(8)	5.218.500	5.105.000	5.378.208
Entreegelden	(9)	95.113	168.000	92.492
Sponsorbijdragen en schenkingen	(10)	-	1.000	5.000
Rondleidingen en bruikleen	(11)	22.218	25.000	37.508
Baten Horeca	(12)	1.116.962	1.174.000	499.028
Som van de geworven baten		6.452.793	6.473.000	6.012.236
Opbrengsten winkelverkoop	(13)	33.591	60.000	34.955
Overige baten	(14)	11.101	9.000	13.972
Som der baten		6.497.485	6.542.000	6.061.163
Lasten				
Directe lasten	(15)	455.105	703.000	314.481
Directe lasten Horeca	(16)	237.618	238.700	117.750
Directe lasten verkopen entreebalie	(17)	19.966	30.000	19.482
Totaal directe lasten		712.689	971.700	451.713
Personeelslasten	(18)	3.101.878	2.912.300	2.896.804
Afschrijvingen materiële vaste activa		209.552	391.000	674.328
Overige bedrijfslasten	(20)	2.157.077	2.267.000	2.091.222
Totaal directe lasten en overige bedrijfslasten		5.468.507	5.570.300	5.662.354
Saldo voor financiële baten en lasten		316.289	-	-52.904
Financiële baten en lasten		-	-	423
Saldo		316.289	-	-52.481

3 GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT OVER 2019

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

	2019		2018	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Resultaat	316.289		-52.904	
Aanpassingen voor:				
Afschrijvingen	209.552		348.518	
Mutatie voorzieningen	-1.043		-20.044	
Veranderingen in het werkkapitaal:				
Mutatie voorraden	-11.134		4.437	
Mutatie vorderingen	-40.151		-103.089	
Mutatie kortlopende schulden (exclusief kortlopend deel van de langlopende schulden)	135.233		210.688	
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		608.746		387.606
Rentebaten		-		423
Kasstroom uit operationele activiteiten		608.746		388.029
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële vaste activa	-1.218.313		-129.651	
Desinvesterings in materiële vaste activa	-		325.810	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		1.218.313		196.159
		<u>-609.567</u>		<u>584.188</u>

Samenstelling geldmiddelen

	2019	2018
	€	€
Liquide middelen per 1 januari	2.086.839	1.502.651
Mutatie liquide middelen	-609.567	584.188
Geldmiddelen per 31 december	<u>1.477.272</u>	<u>2.086.839</u>

4 GECONSOLIDEERDE GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMEEN

Activiteiten

De activiteiten van Stichting Wereldmuseum Rotterdam, statutair gevestigd te Rotterdam, en haar groepsmaatschappij bestaan voornamelijk uit:

- het exploiteren van een museum over culturen uit de gehele wereld.
- het exploiteren van zaalverhuur, banqueting en museumcafé.

Vestigingsadres

Stichting Wereldmuseum Rotterdam (geregistreerd onder KvK-nummer 24383968) is feitelijk gevestigd op Willemskade 25 te Rotterdam.

Consolidatie

In de jaarrekening van Stichting Wereldmuseum Rotterdam zijn de financiële gegevens geconsolideerd van Stichting Wereldmuseum Rotterdam en de volgende groepsmaatschappijen:

Lijst met kapitaalbelangen

Stichting Wereldmuseum Rotterdam te Rotterdam staat aan het hoofd van een groep rechtspersonen. Een overzicht van de gegevens is onderstaand opgenomen:

Naam, statutaire zetel	Aandeel in het geplaatste kapitaal	Opgenomen in consolidatie
	%	
Wereldbusiness B.V. Rotterdam	100,00	Ja

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waar overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij.

Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen en het Wereldmuseum te Rotterdam zijn per 1 mei 2017 een verregaande samenwerking aangegaan welke is vormgegeven door een personele unie op het niveau van de Raad van Toezicht, de directie en het management. Gelet op de, op dit terrein bestaande wettelijke bepalingen en strikte scheiding van economische eenheid is er geen sprake van een groepsrelatie.

Grondslagen voor de consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Wereldmuseum Rotterdam zijn de financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende maatschappijen en andere rechtspersonen waarop een overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover de centrale leiding wordt gevoerd. De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling van Stichting Wereldmuseum Rotterdam.

De financiële gegevens van de groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie betrokken rechtspersonen en vennootschappen zijn volledig in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties. Belangen van derden in het vermogen en in het resultaat van groepsmaatschappijen zijn afzonderlijk in de geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking gebracht.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld volgens Richtlijn 640 "Organisaties-zonder-winststreven (RJ 640)".

De geconsolideerde jaarrekening is opgemaakt op basis van historische kostprijs. De waardering van activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders is vermeld, tegen nominale waarde.

Baten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Lasten worden verantwoord in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

De cijfers van 2018 zijn, waar nodig, geherrubriceerd teneinde vergelijkbaarheid met 2019 mogelijk te maken.

Continuïteitsveronderstelling

De Stichting kan het museum niet rendabel exploiteren zonder subsidie. De Gemeente Rotterdam verleent subsidie op basis van een subsidieverzoek waarbij de begroting dient als onderbouwing. Na afloop van het jaar wordt mede op basis van een verantwoording de subsidie definitief vastgesteld. De verlening wordt jaarlijks gezien en vastgesteld. Dit heeft tot gevolg dat de Stichting geen zekerheid heeft dat de aangevraagde subsidie telkens zal worden verleend terwijl de Stichting niet kan voortbestaan zonder deze jaarlijkse subsidie.

Uit eind december 2016 heeft de Gemeente Rotterdam een verleningsbeschikking voor 2017 afgegeven en daarin tevens de intentie verwoord tot en met 2020 te subsidiëren. Hierin is een jaarlijkse subsidie van € 5.000.000 exclusief accrés opgenomen. Gezien de jaarlijkse vaststelling en toekenning van de subsidie is er derhalve geen volledige zekerheid over de continuïteit, echter is er geen reden om te veronderstellen dat de subsidie niet toegekend zal worden. Op basis van deze constatering hebben wij de jaarrekening uitgebracht onder de veronderstelling van continuïteit.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het bestuur van Stichting Wereldmuseum Rotterdam zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat het bestuur schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het op grond van algemene aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde of vervaardigingslasten verminderd met afschrijvingen bepaald op basis van de geschatte levensduur rekening houdend met een eventuele restwaarde. De afschrijvingen bedragen een vast percentage van de aanschaffingswaarde of vervaardigingslasten.

De verbouwingen worden lineair afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur van maximaal 10 jaar.

Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa betreft de investeringen die reeds zijn gedaan voor de verbouwingen. Wanneer de verbouwingen zijn afgerond en in gebruik worden genomen, zal op deze investeringen ook worden afgeschreven.

Financiële vaste activa

De Stichting bezit alle geplaatste aandelen van Wereldbusiness B.V. Het vermogen van Wereldbusiness B.V. is ultimo 2019 negatief. Gezien deze negatieve waarde en het gebruik om verliezen vanuit de Stichting aan te vullen is een voorziening gevormd voor een bedrag van het negatieve eigen vermogen.

Vorraden

Vorraden grond- en hulpstoffen en handelsgoederen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere netto-opbrengstwaarde. Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde.

Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De voorzieningen hebben een overwegend langlopend karakter.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Daar waar geen sprake is van (dis)agio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de op het verslagjaar betrekking hebbende baten en lasten met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderinggrondslagen.

Winsten zijn verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen welke hun oorsprong vinden in het boekjaar zijn in aanmerking genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

Jaarlijkse subsidie

De Gemeente Rotterdam besluit jaarlijks tot het toekennen van een subsidie. Deze jaarlijkse subsidie wordt ten gunste van het resultaat gebracht in het jaar waarop de subsidie betrekking heeft. Na afloop van het jaar wordt, mede op grond van de ingediende verantwoording, via een vaststellingsbeschikking de subsidie definitief vastgesteld. De afrekening vindt aansluitend plaats. De Gemeente kan daarbij afwijken van het eerder in de verleningsbeschikking vastgestelde bedrag.

Lasten algemeen

De lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Personeelslasten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan de medewerkers.

De pensioenregelingen zijn verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de materiële vaste activa zijn berekend door middel van vaste percentages van de aanschaffingswaarde, op basis van de verwachte economische levensduur. Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Financiële baten en lasten

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende rente-opbrengsten en -lasten van uitgegeven en ontvangen leningen.

Belastingen

De belastingen worden berekend op basis van het verantwoorde resultaat, rekeninghoudend met fiscaal vrijgestelde posten en geheel of gedeeltelijk niet aftrekbare lasten.

5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

ACTIVA

VASTE ACTIVA

1. Materiële vaste activa

	Huurders- investeringsen	Inventaris	Superstraat	Vaste bedrijfs- middelen in uitvoering en vooruit-betaald op materiële vaste activa	Totaal
	€	€	€	€	€
<i>Boekwaarde per 1 januari 2019</i>					
Aanschaffingswaarde	3.851.584	252.016	-	230.597	4.334.197
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-3.699.174	-192.799	-	-	-3.891.973
	<u>152.410</u>	<u>59.217</u>	<u>-</u>	<u>230.597</u>	<u>442.224</u>
<i>Mutaties</i>					
Investeringsen	685.600	-	532.713	-	1.218.313
Mutatie vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	202.870	-	27.727	-230.597	-
Afschrijvingen	-127.807	-25.701	-56.044	-	-209.552
	<u>760.663</u>	<u>-25.701</u>	<u>504.396</u>	<u>-230.597</u>	<u>1.008.761</u>
<i>Boekwaarde per 31 december 2019</i>					
Aanschaffingswaarde	4.740.054	252.016	560.440	-	5.552.510
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-3.826.981	-218.500	-56.044	-	-4.101.525
Boekwaarde per 31 december 2019	<u>913.073</u>	<u>33.516</u>	<u>504.396</u>	<u>-</u>	<u>1.450.985</u>

In de huurovereenkomsten is niets opgenomen over enige vergoeding voor investeringen in de vorm van verbouwingen die achterblijven indien het Wereldmuseum de panden verlaat. Alsdan bedraagt de waarde van de verbouwingen nihil.

Afschrijvingspercentages

	%
Huurders-investeringen	10 - 20
Inventaris	20 - 33
Superstraat	20
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa	0

VLOTTENDE ACTIVA

2. Voorraden

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Gereed product en handelsgoederen		
Voorraad banqueting	13.895	11.077
Voorraad museumcafé	2.130	1.150
Handelsgoederen	16.588	9.252
	<u>32.613</u>	<u>21.479</u>

De post handelsgoederen omvat de voorraad courante artikelen die de Stichting op voorraad heeft om te worden verkocht aan de entreebalie.

3. Vorderingen

Debiteuren

Debiteuren	<u>173.428</u>	<u>414.305</u>
------------	----------------	----------------

De mutatie in de post debiteuren wordt voornamelijk verklaard doordat een aantal doorbelastingen en het laatste deel van de samenwerkingssubsidie van het Nationaal Museum van Wereldculturen (OCW-subsidie) eind 2018 in rekening zijn gebracht.

Een voorziening voor vermoedelijke oninbaarheid wordt niet noodzakelijk geacht.

Overige belastingen en premies sociale verzekeringen

Omzetbelasting	87.564	45.980
Pensioenen	8.826	17.936
	<u>96.390</u>	<u>63.916</u>

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Overlopende activa		
Vooruitbetaalde huisvestingskosten	106.119	103.592
Vooruitbetaalde kosten drukwerk	7.082	2.880
Vooruitbetaalde automatiseringskosten	7.273	7.066
Vooruitbetaalde contributies en abonnementen	8.198	4.530
Vooruitbetaalde marketingkosten	2.880	7.917
Vooruitbetaalde tentoonstellingskosten "Boijmans bij de Buren"	47.323	2.500
Vooruitbetaalde beveiligingskosten	27.500	-
Vooruitbetaalde tentoonstellingskosten "IDENTITIES"	24.589	-
Vooruitbetaalde tentoonstellingskosten "Kruispunt"	41.973	-
Te ontvangen bijdragen fondsen	88.700	-
Te ontvangen afrekening museumjaarkaart/Rotterdampas	27.384	12.677
Overige overlopende activa	2.636	1.941
	<u>391.657</u>	<u>143.103</u>

Onder de opgenomen vorderingen bevinden zich geen posten met een looptijd van meer dan één jaar.

4. Liquide middelen

ABN AMRO Bank N.V.	1.470.497	2.076.833
Kas	5.965	9.972
Gelden onderweg	808	34
	<u>1.477.270</u>	<u>2.086.839</u>

De liquide middelen staan de stichting volledig ter vrije beschikking.

PASSIVA

5. Reserves

Voor een toelichting op het groepsvermogen verwijzen wij u naar de toelichting op het eigen vermogen van de enkelvoudige balans op pagina 41 van dit rapport.

6. Voorzieningen

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
<i>Voorziening jubileumuitkeringen</i>		
Vordering per 1 januari	23.865	43.909
Mutatie	<u>-1.043</u>	<u>-20.044</u>
Stand per 31 december	<u><u>22.822</u></u>	<u><u>23.865</u></u>

In 2018 is sprake van een vrijval van een deel van de voorziening in verband met jubilea en een herziening van de berekeningswijze.

7. Kortlopende schulden

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
Crediteuren		
Crediteuren	<u><u>328.555</u></u>	<u><u>422.163</u></u>

Overige belastingen en premies sociale verzekeringen

Omzetbelasting	-	2.384
Loonheffing	62.493	54.236
Pensioenen	<u>6.539</u>	<u>14.065</u>
	<u><u>69.032</u></u>	<u><u>70.685</u></u>

Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Overlopende passiva		
Te betalen personeelskosten	131.504	126.321
Te betalen huisvestingskosten	401.751	226.646
Te betalen accountantskosten	38.605	23.801
Te betalen bankrente en -kosten	116	161
Te betalen nettoloon	4.084	2.980
Vooruitontvangen bedragen	70.364	24.318
Te betalen kosten kunstopdrachten	14.700	-
Afrekening "Ons verhaal"	-	6.000
Afrekening "Dossier Indië"	60.000	-
Vooruitontvangen bijdragen Superstraat	-	80.618
Overige kortlopende schulden en overlopende passiva	6.032	5.817
	<u>727.156</u>	<u>496.662</u>

Onder de te betalen huisvestingskosten is voor € 217.151 een reservering opgenomen met betrekking tot de afrekening van de servicekosten van de Metaalhof 3 over de periode 2014-2018.

Met betrekking tot deze afrekening is overleg met Vastgoed Stadsontwikkeling van de Gemeente Rotterdam aangevraagd en staat de daadwerkelijke verplichting nog niet vast. Vooruitlopend op dit overleg is het volledige bedrag over de periode 2014-2018 opgenomen in de jaarrekening. Hiermee is een voorzichtige benadering gekozen in de verantwoording.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Voorwaardelijke verplichtingen

Bestedingen Superstraat

Met betrekking tot het project "Superstraat" heeft de stichting aan de bijdragende fondsen een verantwoording verstrekt met betrekking tot de bestede kosten. Hierbij is een bedrag van € 79.250 opgenomen als reservering voor de afrondende werkzaamheden en de follow-up campagne. Aangezien voor deze reservering nog geen verplichtingen zijn aangegaan, is dit niet verantwoord in de jaarrekening.

Meerjarige financiële verplichtingen

Huur

De stichting heeft een langlopende huurovereenkomst (30 jaar) afgesloten met de Vastgoed Stadsontwikkeling van de Gemeente Rotterdam. De huurlast inclusief servicekosten over 2019 bedroeg € 1.338.270. De huur wordt jaarlijks geïndexeerd. Als gevolg van de verbouwing die in 2018 tot en met 2020 plaatsvindt zullen er nieuwe afspraken worden gemaakt over de huurkosten. Bij het uitbrengen van de jaarrekening zijn deze afspraken nog niet definitief afgerond.

Gebeurtenissen na balansdatum

Bij het opstellen van dit jaarverslag is duidelijk geworden dat het COVID-19 een grote impact heeft op de samenleving en ook op het functioneren van het museum. Het museum is in ieder geval gesloten van vrijdag 13 maart tot en met 6 april. Onbekend is nog of deze periode misschien langer moet duren. De financiële positie van Stichting Wereldmuseum Rotterdam is voldoende solide om deze klap op te vangen.

6 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2019

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
	€	€	€
8. Subsidies			
Subsidie gemeente Rotterdam	5.212.500	5.105.000	5.105.000
Bijdragen fondsen	6.000	-	-
Samenwerkingssubsidie Nationaal Museum van Wereldculturen (OCW-subsidie)	-	-	273.208
	<u>5.218.500</u>	<u>5.105.000</u>	<u>5.378.208</u>
9. Entreegelden			
Entreegelden	<u>95.113</u>	<u>168.000</u>	<u>92.492</u>
Ten gevolge van de uitloop verbouwing van het museum in 2019 is er sprake geweest van verminderde openstelling. De opbrengsten entreegelden zijn derhalve lager van begroot.			
10. Sponsorbijdragen en schenkingen			
Sponsors	-	-	5.000
Schenkingen	-	1.000	-
	<u>-</u>	<u>1.000</u>	<u>5.000</u>
11. Baten uit acties van derden			
Rondleidingen	1.845	5.000	3.702
Bruikleen	600	-	4.314
Opbrengsten educatie	19.773	20.000	29.492
	<u>22.218</u>	<u>25.000</u>	<u>37.508</u>
12. Baten van verbonden organisaties zonder winststreven			
Inkomsten Horeca	<u>1.116.962</u>	<u>1.174.000</u>	<u>499.028</u>
13. Opbrengsten winkelverkoop			
Opbrengsten winkelverkoop	<u>33.591</u>	<u>60.000</u>	<u>34.955</u>
14. Overige baten			
Overige baten	2.201	-	4.972
Huuropbrengsten	8.900	9.000	9.000
	<u>11.101</u>	<u>9.000</u>	<u>13.972</u>

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
	€	€	€
15. Directe lasten			
Audiovisuele (AV) Voorzieningen	-	40.000	-
Transportkosten	6.981	15.000	5.516
Kosten verzameling (uitpakken depot)	4.195	12.000	7.539
Fotowerk	179	5.000	7.547
Onderhoud e.d. projecten	-	15.000	315
Programmeringskosten	41.954	125.000	23.261
Wisseltentoonstellingen	372.459	450.000	237.007
Kunstopdrachten	-9.596	-	-3.539
Onderwijsactiviteiten	21.406	15.000	28.023
Inkoopkosten entreegelden	1.310	6.000	440
Inkoopkosten personeelskantine	7.733	20.000	8.049
Collectie aankopen	8.484	-	323
	<u>455.105</u>	<u>703.000</u>	<u>314.481</u>

Alle kosten gemaakt voor een wisseltentoonstelling worden bij de start van de wisseltentoonstelling ten laste van het resultaat gebracht. Eventuele meerkosten die tijdens de wisseltentoonstelling worden gemaakt, komen direct ten laste van het resultaat.

In 2019 is er één wisseltentoonstelling geproduceerd (2018: 1)

16. Directe lasten Horeca

Directe inkoop Horeca	<u>237.618</u>	<u>238.700</u>	<u>117.750</u>
-----------------------	----------------	----------------	----------------

17. Directe lasten verkopen entreebalie

Directe inkoop winkel	<u>19.966</u>	<u>30.000</u>	<u>19.482</u>
-----------------------	---------------	---------------	---------------

18. Personeelslasten

Lonen en salarissen

Brutolonen	1.545.795	2.045.000	1.481.688
Uitzendkrachten	852.264	213.300	817.012
Doorbelaaste personeelskosten Nationaal Museum van Wereldculturen	703.819	654.000	598.104
	<u>3.101.878</u>	<u>2.912.300</u>	<u>2.896.804</u>

Bezoldiging van (voormalige) bestuurders en leden van de Raad van Toezicht

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector voor topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen geldt ook voor Stichting Wereldmuseum Rotterdam. Hierna is de totale bezoldiging voor (gewezen) topfunctionarissen opgenomen. Het toepasselijk WNT-maximum bedraagt voor (gewezen) bestuurders € 194.000 (2018: € 189.000), voor de voorzitter van de Raad van Toezicht € 29.100 (2018: € 28.350) en voor de leden van de Raad van Toezicht € 19.400 (2018: € 18.900) op jaarbasis.

Naam : K.J. Schoonderwoerd (Directeur)
Geslacht : man
Geboortedatum : 02-06-1966
Duur dienstverband : 1 januari tot en met 31 december op detacheringsbasis
Omvang dienstverband : 0,25 fte
WNT-maximum : € 48.500

Naam : L.J. de Waal (Voorzitter RvT)
Geslacht : man
Geboortedatum : 14-08-1950
Duur dienstverband : 1 januari tot en met 31 december
WNT-maximum : € 29.100

Naam : S.A. Rullmann (Lid RvT)
Geslacht : vrouw
Geboortedatum : 06-12-1947
Duur dienstverband : 1 januari tot en met 31 december
WNT-maximum : € 19.400

Naam : C.J.J.M. Stolker (Lid RvT)
Geslacht : man
Geboortedatum : 23-06-1954
Duur dienstverband : 1 januari tot en met 31 december
WNT-maximum : € 19.400

Naam : C.E. van Rappard - Boon (Lid RvT)
Geslacht : vrouw
Geboortedatum : 07-06-1944
Duur dienstverband : 1 januari tot en met 31 maart
WNT-maximum : € 4.850

Naam : P.E. de Weichs de Wenne (Lid RvT)
Geslacht : vrouw
Geboortedatum : 22-11-1969
Duur dienstverband : 1 januari tot en met 31 december
WNT-maximum : € 19.400

Naam : L.A.M. de Jong – van der Linden (Lid RvT)
Geslacht : vrouw
Geboortedatum : 19-01-1957
Duur dienstverband : 1 januari tot en met 31 december
WNT-maximum : € 19.400

Naam : M. Bouker (Lid RvT)
Geslacht : man
Geboortedatum : 16-02-1978
Duur dienstverband : 1 januari tot en met 31 december
WNT-maximum : € 19.400

Naam : H.A. Saam (Lid RvT)
Geslacht : vrouw
Geboortedatum : 21-06-1960
Duur dienstverband : 1 april tot en met 31 december
WNT-maximum : € 14.550

Bezoldiging van (gewezen) topfunctionarissen:

	2019	2018
K.J. Schoonderwoerd	46.471	45.173
L.J. de Waal	-	-
S.A. Rullmann	-	-
C.J.J.M. Stolker	-	-
C.E. van Rappard – Boon	-	-
P.E. de Weichs - Wenne	-	-
L.A.M. de Jong – van der Linden	-	-
M. Bouker	-	-
H.A. Saam	-	-

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst die tussen NMVW en WM is overeengekomen wordt de heer Schoonderwoerd met ingang van 1 mei 2017 gedetacheerd door NMVW bij het WM. Over 2019 is daarvoor een bedrag van € 46.471 (2018: € 45.173) in rekening gebracht. Uit de systematiek van de WNT volgt dat deze lasten niet tot de 'WNT-bezoldiging' behoren. De maximale WNT-bezoldiging voor de heer Schoonderwoerd is berekend op basis van de norm voor functievervulling anders dan in dienstbetrekking.

Overzicht nevenactiviteiten van leden Raad van Toezicht en Directie van stichting WMR

<p>Dhr. L.J. de Waal Voorzitter RvT</p>	<p>Lid Raad van Commissarissen Werkse! (het "Werkbedrijf" te Delft) Voorzitter Raad van Toezicht Pantar (werk-leerbedrijf Amsterdam) Voorzitter Raad van Advies Nationaal Fonds Kunstbezit Commissaris coöperatie DE Ramplaankwartier Lid bestuur Veteraneninstituut Voorzitter Stichting Ondersteuning Sociale Alliantie Voorzitter bestuur Stichting VHV (Vrienden van de vakbondshistorie) Lid Adviescommissie geschilbeslechting prestatieafspraken Woningwet Voorzitter Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Mevr. Mr. Sj. A. Rullmann Lid RvT</p>	<p>Vm. Vice President Rechtbank Amsterdam Voorzitter klachtencommissie NICAM (Netherlands Institute for the Classification of Audio-visual media/Kijkwijzer) Voorzitter Reclame Code Commissie Ledenraad KIT, lid zonder stemrecht Lid Raad van Advies Pleitacademie Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Dhr. prof. mr. dr. C.J.J.M. Stolker Lid RvT</p>	<p>Rector magnificus en voorzitter van het College van Bestuur Universiteit Leiden Lid van het dagelijks bestuur Leids Universiteits Fonds (LUF) Voorzitter Raad van Toezicht Yayasan KITLV Jakarta Bestuurslid Stichting Medical Delta Lid Curatorium Stichting Nederlands Instituut voor het Nabije Oosten Lid Raad van Toezicht Veerstichting Lid Raad van Advies Collegium Musicum Raadsheer-plaatsvervanger Gerechtshof 's-Hertogenbosch Hoofdredacteur onrechtmatige daad (losbladig) Kluwer Lid redactieraad Tekst&Commentaar Lid Stichting Vrienden Kaholieke Studentenpastoraat Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>

<p>Mevr. P.E. de Weichs de Wenne Lid R RvT</p>	<p>Zakelijk Directeur Dordrechts Museum Bestuurslid Gemma Mentzel Stichting Bestuurslid Stichting Landgoed Geijsteren Bestuurslid Stichting Openluchtrecreatie Noord-Limburg Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Mevr. L.A.M. van der Linden Lid R RvT</p>	<p>Lid visitatiecommissie Cultuurnota 2021-2024, Gemeente Utrecht Onderzoeker/redactielid verbonden aan project Het Koloniale en slavernijverleden van Rotterdam (KITL, EUR) Bestuurslid Nationaal Comité 4 en 5 mei Bestuurslid Stichting (A)wake, digital Art and Culture Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Dhr. M. Bouker Lid RvT</p>	<p>Partner Strategy & Operations Deloitte Consulting B.V. Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Mevr. H.A. Saam Lid RvT</p>	<p>Directeur-bestuurder Museum het Valkhof Nijmegen Lid Raad van Toezicht Dutch Design Foundation (Dutch Design Week) Lid Raad van Toezicht Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Drs. K.J. Schoonderwoerd Directeur</p>	<p>Algemeen Directeur Tropenmuseum, Afrika Museum en Museum Volkenkunde Algemeen Directeur Stichting Wereldmuseum Rotterdam Bestuurder Wereldbusiness B.V. Bestuurslid Museumvereniging Lid Benoemingsadviescommissie voor de Adviescommissie Restitutieverzoeken Cultuurgoederen en Tweede Wereldoorlog Lid stuurgroep ICOM Portefeuille Dekolonisatie</p>

Personeelsleden

Bij de groep waren in 2019 gemiddeld 31 personeelsleden werkzaam (2018: 29).

Ultimo 2019 zijn bij de groep daadwerkelijk 45 werknemers (2018: 36) in dienst, omgerekend zijn dit op fulltimebasis 33 fte (2018: 27 fte).

19. Afschrijvingen

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
	€	€	€
Afschrijvingen materiële vaste activa			
Huurders-investeringen	127.807	365.100	322.816
Inventaris	25.701	25.900	25.702
Superstraat	56.044	-	-
	<u>209.552</u>	<u>391.000</u>	<u>348.518</u>
Resultaat buitengebruikstelling	-	-	325.810
	<u>209.552</u>	<u>391.000</u>	<u>674.328</u>

Ten gevolge van buitengebruikstelling van activa zijn er in het boekjaar 2018 extra afschrijvingskosten opgenomen. Dientengevolge zijn de afschrijvingen over de huurdersinvesteringen lager dan begroot.

20. Overige bedrijfslasten

Overige personeelslasten	84.471	122.200	39.324
Huisvestingslasten	1.649.197	1.774.500	1.635.784
Algemene lasten	374.703	370.300	366.447
Baten en lasten voorgaande jaren	48.706	-	49.667
	<u>2.157.077</u>	<u>2.267.000</u>	<u>2.091.222</u>

Overige personeelslasten

Reis- en verblijfkosten	44.270	54.700	37.919
Kosten vrijwilligers en stagiaires	5.233	1.000	2.850
Maaltijdkosten personeel	5.308	10.000	604
Kosten dienstkleding	8.681	20.000	1.530
Studie- en opleidingskosten	7.796	15.500	4.742
Kosten werving en selectie	2.366	6.000	104
Mutaties voorziening jubileumuitkering	-1.043	-	-20.044
Overige personeelskosten	11.860	15.000	11.619
	<u>84.471</u>	<u>122.200</u>	<u>39.324</u>

Huisvestingslasten

Huur	1.338.270	1.330.000	1.287.745
Gas, water en electra	148.527	180.000	189.988
Onderhoud gebouwen	18.734	60.000	32.106
Beveiligingskosten	22.310	50.000	23.198
Belastingen en zakelijke lasten	30.403	33.500	26.693
Verzekeringen	21.398	26.000	21.191
Schoonmaakkosten	27.890	43.500	30.207
Tegemoetkoming annuleringen	-	-	1.389
Materiaal en gereedschappen	39.271	50.500	21.706
Overige huisvestingslasten	2.394	1.000	1.561
	<u>1.649.197</u>	<u>1.774.500</u>	<u>1.635.784</u>

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
	€	€	€
Algemene lasten			
Telecommunicatie	20.775	23.000	24.296
Porti	1.548	5.000	2.536
Drukwerk en fotokopieën	32.805	31.300	35.332
Advertenties	8.922	5.000	6.829
Representatie	12.956	15.300	11.561
Automatisering	102.776	99.000	84.762
Inhuur P&O/FA	5.401	3.000	9.995
Personeelssysteem	-	4.000	-
Arbodienst	5.693	3.700	1.937
Accountantskosten	33.300	25.500	23.800
Kantoorbehoeften	1.702	10.000	2.626
Bank- en incassokosten	3.397	7.500	1.949
Kosten bedrijfsauto	149	15.000	5.529
Externe adviseurs en uitbesteed werk	42.236	21.000	62.051
Pers en publiciteit	86.958	87.000	75.913
Abonnementen en lidmaatschappen	16.085	15.000	17.331
	<u>374.703</u>	<u>370.300</u>	<u>366.447</u>

Baten en lasten voorgaande jaren

Baten en lasten voorgaande jaren	<u>48.706</u>	<u>-</u>	<u>49.667</u>
----------------------------------	---------------	----------	---------------

Onder de baten en lasten voorgaande jaren is een aanvullende last opgenomen van € 92.151 met betrekking tot de servicekosten. Voor een nadere onderbouwing en toelichting wordt hierbij verwezen naar de toelichting op de overige schulden en overlopende passiva.

Daarnaast is in dit bedrag een eenmalige bate opgenomen van € 29.246 met betrekking tot de afrekening van de rentederivaat.

Resterend is er een bedrag van € 14.200 aan overige baten met betrekking tot voorgaande jaren.

Financiële baten en lasten

21. Rentebaten en soortgelijke opbrengsten

Overige	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>423</u>
---------	----------	----------	------------

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2019

7 ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

(na winstbestemming)

	31 december 2019		31 december 2018	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Vaste activa				
Materiële vaste activa	(22)			
Huurders-investeringen		913.073		152.410
Inventaris		33.516		59.217
Superstraat		504.396		-
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa		-		230.597
			1.450.985	442.224
Vlottende activa				
Vorraden	(24)		16.588	9.252
Vorderingen	(25)			
Debiteuren		129.478		438.408
Vorderingen op groepsmaatschappijen		27.870		62.460
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen		87.869		45.980
Overlopende activa		384.284		139.921
			629.501	686.769
Liquide middelen	(26)		1.369.799	1.937.422
			<u>3.466.873</u>	<u>3.075.667</u>

Stichting Wereldmuseum Rotterdam te Rotterdam

		31 december 2019		31 december 2018	
		€	€	€	€
PASSIVA					
Reserves en fondsen	(27)				
Overige reserves			2.474.778		2.158.491
Voorzieningen	(28)				
Voorziening jubileumuitkeringen			22.822		23.865
Kortlopende schulden	(29)				
Crediteuren		305.910		393.634	
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen		47.587		59.171	
Overlopende passiva		615.776		440.506	
			969.273		893.311
			<u>3.466.873</u>		<u>3.075.667</u>
			<u>3.466.873</u>		<u>3.075.667</u>

8 ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2019

		Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
		€	€	€
Baten				
Subsidies	(30)	5.218.500	5.105.000	5.378.208
Entreegelden	(31)	95.113	168.000	92.492
Sponsorbijdragen en schenkingen	(32)	-	1.000	5.000
Rondleidingen en bruikleen	(33)	22.218	25.000	37.508
Som van de geworven baten		5.335.831	5.299.000	5.513.208
Opbrengsten winkelverkoop	(34)	33.591	60.000	34.955
Overige baten	(35)	150.301	300.000	106.972
Som der baten		5.519.723	5.659.000	5.655.135
Lasten				
Directe lasten	(36)	468.963	703.000	318.020
Directe lasten verkopen entreebalie	(37)	19.966	30.000	19.482
		488.929	733.000	337.502
Personeelslasten	(38)	2.498.702	2.373.000	2.462.299
Afschrijvingen	(39)	209.552	391.000	674.328
Overige bedrijfslasten	(40)	1.998.121	2.162.000	1.966.183
		4.706.375	4.926.000	5.102.810
Saldo voor financiële baten en lasten		324.419	-	214.823
Financiële baten en lasten	(41)	-	-	5.479
		324.419	-	220.302
Aandeel in het resultaat van deelnemingen	(42)	-8.130	-	-272.783
Saldo		316.289	-	-52.481

9 ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE ENKELVOUDIGE JAARREKENING

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld volgens Richtlijn 640 "organisaties-zonder-winststreven" (RJ 640).

Voor de algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening, de grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat, alsmede de toelichting op de onderscheidende activa en passiva en de resultaten wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening, voor zover hierna niets anders wordt vermeld.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde, doch niet lager dan nihil. Deze nettovermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen van Stichting Wereldmuseum Rotterdam.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de vennootschap geheel of ten dele instaat voor schulden van de desbetreffende deelneming, wordt een voorziening gevormd, primair ten laste van de vorderingen op deze deelneming en voor het overige onder de voorzieningen ter grootte van het resterende aandeel in de door de deelneming geleden verliezen, dan wel voor de verwachte betalingen door de vennootschap ten behoeve van deze deelnemingen.

10 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

ACTIVA

VASTE ACTIVA

22. Materiële vaste activa

	Huurders- investeringsen	Inventaris	Superstraat	Vaste bedrijfs- middelen in uitvoering en vooruit-betaald op materiële vaste activa	Totaal
	€	€	€	€	€
<i>Boekwaarde per 1 januari 2019</i>					
Aanschaffingswaarde	3.851.584	149.342	-	230.597	4.231.523
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-3.699.174	-90.125	-	-	-3.789.299
	<u>152.410</u>	<u>59.217</u>	<u>-</u>	<u>230.597</u>	<u>442.224</u>
<i>Mutaties</i>					
Investeringsen	685.600	-	532.713	-	1.218.313
Mutatie vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	202.870	-	27.727	-230.597	-
Afschrijvingen	-127.807	-25.701	-56.044	-	-209.552
	<u>760.663</u>	<u>-25.701</u>	<u>504.396</u>	<u>-230.597</u>	<u>1.008.761</u>
<i>Boekwaarde per 31 december 2019</i>					
Aanschaffingswaarde	4.740.054	149.342	560.440	-	5.449.836
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-3.826.981	-115.826	-56.044	-	-3.998.851
Boekwaarde per 31 december 2019	<u>913.073</u>	<u>33.516</u>	<u>504.396</u>	<u>-</u>	<u>1.450.985</u>

In de huurovereenkomsten is niets opgenomen over enige vergoeding voor investeringen in de vorm van verbouwingen die achterblijven indien het Wereldmuseum de panden verlaat. Alsdan bedraagt de waarde van de verbouwingen nihil.

23. Financiële vaste activa

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Deelnemingen in groepsmaatschappijen		
Wereldbusiness B.V. te Rotterdam (100%)	-	-
	<u> </u>	<u> </u>
	2019	2018
	€	€
<i>Wereldbusiness B.V.</i>		
Vordering per 1 januari	-934.957	-662.174
Aandeel in het resultaat	-8.130	-272.783
	<u> </u>	<u> </u>
In mindering gebracht op de kortlopende vordering	-943.087	-934.957
	<u> </u>	<u> </u>
Stand per 31 december	943.087	934.957
	<u> </u>	<u> </u>
	-	-
	<u> </u>	<u> </u>

De deelneming in Wereldbusiness B.V. is gewaardeerd op nihil. Het negatieve aandeel in het eigen vermogen van de deelneming is opgenomen als voorziening voor oninbaarheid op de rekening-courant verhouding. Derhalve stelt de stichting zich aansprakelijk voor het negatieve eigen vermogen tot maximaal het saldo op de rekening-courant verhouding.

VLOTTENDE ACTIVA

24. Voorraden

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Gereed product en handelsgoederen		
Handelsgoederen	16.588	9.252
	<u> </u>	<u> </u>

25. Vorderingen

Debiteuren

Debiteuren	54.721	353.564
Debiteuren groepsmaatschappijen	74.757	84.844
	<u> </u>	<u> </u>
	129.478	438.408
	<u> </u>	<u> </u>

De mutatie in de post debiteuren wordt voornamelijk verklaard doordat een aantal doorbelastingen en het laatste deel van de samenwerkingssubsidie van het Nationaal Museum van Wereldculturen (OCW-subsidie) eind 2018 in rekening zijn gebracht.

Een voorziening voor vermoedelijke oninbaarheid wordt niet noodzakelijk geacht.

Stichting Wereldmuseum Rotterdam te Rotterdam

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Vorderingen op groepsmaatschappijen		
Wereldbusiness B.V.	27.870	62.460

Wereldbusiness B.V.

	2019	2018
	€	€
Vordering per 1 januari	997.417	697.903
Mutaties, per saldo	-26.460	299.514
Vordering per 31 december	970.957	997.417
Voorziening voor de negatieve deelneming	-943.087	-934.957
Stand per 31 december	27.870	62.460

De stichting stelt zich aansprakelijk voor het negatieve eigen vermogen tot maximaal het saldo op de rekening-courant verhouding. Derhalve is het negatieve aandeel in het eigen vermogen van de deelneming opgenomen als voorziening voor oninbaarheid op de rekening-courant verhouding.

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen		
Omzetbelasting	79.043	45.980
Pensioenen	8.826	-
	87.869	45.980

Overlopende activa

Vooruitbetaalde huisvestingskosten	106.119	103.592
Vooruitbetaalde kosten drukwerk	7.082	2.880
Vooruitbetaalde automatiseringskosten	7.273	7.066
Vooruitbetaalde contributies en abonnementen	825	1.589
Vooruitbetaalde marketingkosten	2.880	7.917
Vooruitbetaalde tentoonstellingskosten "Boijmans bij de Buren"	47.323	2.500
Vooruitbetaalde beveiligingskosten	27.500	-
Vooruitbetaalde tentoonstellingskosten "IDENTITIES"	24.589	-
Vooruitbetaalde tentoonstellingskosten "Kruispunt"	41.973	-
Te ontvangen bijdragen fondsen	88.700	-
Te ontvangen afrekening museumjaarkaart/Rotterdampas	27.384	12.677
Overige overlopende activa	2.636	1.700
	384.284	139.921

Onder de opgenomen vorderingen bevinden zich geen posten met een looptijd van meer dan één jaar.

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
26. Liquide middelen		
ABN AMRO Bank N.V.	1.362.621	1.931.868
Kas	3.578	4.571
Gelden onderweg	3.600	983
	<u>1.369.799</u>	<u>1.937.422</u>

PASSIVA

27. Eigen vermogen

	2019	2018
	€	€
Overige reserves		
Vordering per 1 januari	2.158.489	2.210.972
Resultaatbestemming boekjaar	316.289	-52.481
Stand per 31 december	<u>2.474.778</u>	<u>2.158.491</u>

28. Voorzieningen

Voorziening jubileumuitkeringen

Vordering per 1 januari	23.865	43.909
Mutatie	-1.043	-20.044
Stand per 31 december	<u>22.822</u>	<u>23.865</u>

In 2018 is sprake van een vrijval van een deel van de voorziening in verband met jubilea en een herziening van de berekeningswijze.

29. Kortlopende schulden

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Crediteuren		
Crediteuren	301.397	370.575
Crediteuren groepsmaatschappijen	4.513	23.059
	<u>305.910</u>	<u>393.634</u>

Overige belastingen en premies sociale verzekeringen

Loonheffing	47.587	45.106
Pensioenen	-	14.065
	<u>47.587</u>	<u>59.171</u>

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Overlopende passiva		
Te betalen personeelskosten	99.630	102.338
Te betalen huisvestingskosten	401.751	226.646
Te betalen accountantskosten	30.806	17.000
Te betalen bankrente en -kosten	112	83
Te betalen nettoloon	2.929	2.508
Te betalen kosten kunstopdrachten	14.700	-
Afrekening "Ons verhaal"	-	6.000
Afrekening "Dossier Indië"	60.000	-
Vooruitontvangen bijdragen Superstraat	-	80.618
Overige kortlopende schulden en overlopende passiva	5.848	5.313
	<u>615.776</u>	<u>440.506</u>

Onder de te betalen huisvestingskosten is voor € 217.151 een reservering opgenomen met betrekking tot de afrekening van de servicekosten van de Metaalhof 3 over de periode 2014-2018.

Met betrekking tot deze afrekening is overleg met Vastgoed Stadsontwikkeling van de Gemeente Rotterdam aangevraagd en staat de daadwerkelijke verplichting nog niet vast. Vooruitlopend op dit overleg is het volledige bedrag over de periode 2014-2018 genomen in de jaarrekening. Hiermee is een voorzichtige benadering gekozen in de verantwoording.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Voorwaardelijke verplichtingen

Bestedingen Superstraat

Met betrekking tot het project "Superstraat" heeft de stichting aan de bijdragende fondsen een verantwoording verstrekt met betrekking tot de bestede kosten. Hierbij is een bedrag van € 79.250 opgenomen als reservering voor de afrondende werkzaamheden en de follow-up campagne. Aangezien voor deze reservering nog geen verplichtingen zijn aangegaan, is dit niet verantwoord in de jaarrekening.

Meerjarige financiële verplichtingen

Huur

De stichting heeft een langlopende huurovereenkomst (30 jaar) afgesloten met de Vastgoed Stadsontwikkeling van de Gemeente Rotterdam. De huurlast inclusief servicekosten over 2019 bedroeg € 1.338.270. De huur wordt jaarlijks geïndexeerd. Als gevolg van de verbouwing die in 2018 tot en met 2020 plaatsvindt zullen er nieuwe afspraken worden gemaakt over de huurkosten. Bij het uitbrengen van de jaarrekening zijn deze afspraken nog niet definitief afgerond.

Gebeurtenissen na balansdatum

Bij het opstellen van dit jaarverslag is duidelijk geworden dat het COVID-19 een grote impact heeft op de samenleving en ook op het functioneren van het museum. Het museum is in ieder geval gesloten van vrijdag 13 maart tot en met 6 april. Onbekend is nog of deze periode misschien langer moet duren. De financiële positie van Stichting Wereldmuseum Rotterdam is voldoende solide om deze klap op te vangen.

11 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2019

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
	€	€	€
30. Subsidies			
Subsidie gemeente Rotterdam	5.212.500	5.105.000	5.105.000
Bijdragen fondsen	6.000	-	-
Samenwerkingssubsidie Nationaal Museum van Wereldculturen (OCW-subsidie)	-	-	273.208
	<u>5.218.500</u>	<u>5.105.000</u>	<u>5.378.208</u>
31. Entreegelden			
Entreegelden	<u>95.113</u>	<u>168.000</u>	<u>92.492</u>
<p>Ten gevolge van de uitloop verbouwing van het museum in 2019 is er sprake geweest van verminderde openstelling. De opbrengsten entreegelden zijn derhalve lager van begroot.</p>			
32. Sponsorbijdragen en schenkingen			
Sponsors	-	-	5.000
Schenkingen	-	1.000	-
	<u>-</u>	<u>1.000</u>	<u>5.000</u>
33. Rondleidingen en bruikleen			
Rondleidingen	1.845	5.000	3.702
Bruikleen	600	-	4.314
Opbrengsten educatie	19.773	20.000	29.492
	<u>22.218</u>	<u>25.000</u>	<u>37.508</u>
34. Opbrengsten winkelverkoop			
Opbrengsten winkelverkoop	<u>33.591</u>	<u>60.000</u>	<u>34.955</u>
35. Overige baten			
Detacheren personeel	28.200	25.000	16.000
Overige baten	2.201	-	4.972
Huuropbrengsten	119.900	275.000	86.000
	<u>150.301</u>	<u>300.000</u>	<u>106.972</u>

Als gevolg van de beperkte beschikbaarheid van het pand is in 2019 en 2018 de huur in rekening gebracht naar rato van het gebruik. De huuropbrengsten betreffen voor € 111.000 in rekening gebrachte huur aan Wereldbusiness B.V. (2018: € 77.000).

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
	€	€	€
36. Directe lasten			
Audiovisuele (AV) Voorzieningen	-	40.000	-
Transportkosten	6.981	15.000	5.516
Kosten verzameling (uitpakken depot)	4.195	12.000	7.539
Fotowerk	179	5.000	7.547
Onderhoud e.d. projecten	-	15.000	315
Programmeringskosten	41.954	125.000	23.261
Wisseltentoonstellingen	376.269	450.000	237.007
Onderwijsactiviteiten	21.858	15.000	28.023
Inkoopkosten entreegelden	1.310	6.000	440
Inkoopkosten personeelskantine	7.733	20.000	8.049
Collectie aankopen	8.484	-	323
	<u>468.963</u>	<u>703.000</u>	<u>318.020</u>

Alle kosten gemaakt voor een wisseltentoonstelling worden bij de start van de wisseltentoonstelling ten laste van het resultaat gebracht. Eventuele meerkosten die tijdens de wisseltentoonstelling worden gemaakt, komen direct ten laste van het resultaat.

In 2019 is er één wisseltentoonstelling geproduceerd (2018: 1)

37. Directe lasten verkopen entreebalie

Directe inkoop winkel	<u>19.966</u>	<u>30.000</u>	<u>19.482</u>
-----------------------	---------------	---------------	---------------

38. Personeelslasten

Lonen en salarissen

Brutolonen	1.129.333	1.621.000	1.122.279
Uitzendkrachten	665.550	98.000	741.916
Doorbelaste personeelskosten Nationaal Museum van Wereldculturen	703.819	654.000	598.104
	<u>2.498.702</u>	<u>2.373.000</u>	<u>2.462.299</u>

Personeelsleden

Bij de stichting waren in 2019 gemiddeld 21 personeelsleden werkzaam, berekend op fulltimebasis (2018: 20).

Ultimo 2019 zijn bij de stichting daadwerkelijk 32 werknemers (2018: 25) in dienst, omgerekend zijn dit op fulltimebasis 22 fte (2018: 19).

39. Afschrijvingen

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
	€	€	€
Afschrijvingen materiële vaste activa			
Huurders-investeringen	127.807	365.100	322.816
Inventaris	25.701	25.900	25.702
Superstraat	56.044	-	-
Resultaat buitengebruikstelling	-	-	325.810
	<u>209.552</u>	<u>391.000</u>	<u>674.328</u>

Ten gevolge van buitengebruikstelling van activa zijn er in het boekjaar 2018 extra afschrijvingskosten gemaakt. Dientengevolge zijn de afschrijvingen over de huurdersinvesteringen lager dan begroot.

40. Overige bedrijfslasten

Overige personeelslasten	63.671	93.000	29.978
Huisvestingslasten	1.627.702	1.753.000	1.620.428
Algemene lasten	262.464	316.000	263.889
Baten en lasten voorgaande jaren	44.284	-	51.888
	<u>1.998.121</u>	<u>2.162.000</u>	<u>1.966.183</u>

Overige personeelslasten

Reis- en verblijfkosten	35.028	45.000	27.222
Kosten vrijwilligers en stagiaires	5.233	1.000	2.850
Maaltijdkosten personeel	1.048	1.000	547
Kosten dienstkleeding	7.885	15.000	556
Studie- en opleidingskosten	6.996	10.000	4.492
Kosten werving en selectie	725	6.000	104
Mutaties voorziening jubileumuitkering	-1.043	-	-20.044
Overige personeelskosten	7.799	15.000	14.251
	<u>63.671</u>	<u>93.000</u>	<u>29.978</u>

Huisvestingslasten

Huur	1.338.270	1.330.000	1.287.745
Gas, water en electra	148.527	180.000	189.988
Onderhoud gebouwen	18.734	60.000	32.106
Beveiligingskosten	22.310	50.000	23.198
Belastingen en zakelijke lasten	29.140	32.000	25.380
Verzekeringen	21.398	26.000	21.191
Schoonmaakkosten	16.766	35.000	22.389
Materiaal en gereedschappen	30.163	39.000	16.870
Overige huisvestingslasten	2.394	1.000	1.561
	<u>1.627.702</u>	<u>1.753.000</u>	<u>1.620.428</u>

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
	€	€	€
Algemene lasten			
Telecommunicatie	17.797	20.000	21.087
Porti	1.548	5.000	2.536
Drukwerk en fotokopieën	31.555	30.000	34.332
Advertenties	2.145	5.000	-
Representatie	12.412	12.000	11.457
Automatisering	88.543	90.000	76.968
Inhuur P&O/FA	3.600	1.000	6.430
Personeelssysteem	-	4.000	-
Arbodienst	5.466	3.000	1.701
Accountantskosten	25.500	20.000	17.000
Kantoorbehoeften	1.702	10.000	2.626
Bank- en incassokosten	1.922	6.000	819
Kosten bedrijfsauto	149	15.000	5.529
Externe adviseurs en uitbesteed werk	4.450	20.000	1.811
Pers en publiciteit	50.279	60.000	64.568
Abonnementen en lidmaatschappen	15.396	15.000	17.025
	<u>262.464</u>	<u>316.000</u>	<u>263.889</u>
Baten en lasten voorgaande jaren			
Baten en lasten voorgaande jaren	<u>44.284</u>	<u>-</u>	<u>51.888</u>
41. Financiële baten en lasten			
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten			
Overige rentebaten	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>5.479</u>
42. Aandeel in het resultaat van deelnemingen			
Aandeel resultaat Wereldbusiness B.V.	<u>-8.130</u>	<u>-</u>	<u>-272.783</u>

Dit is inclusief de doorbelaste huur vanuit de stichting aan Wereldbusiness B.V. van € 111.000 (2018: € 77.000). Als gevolg van de beperkte beschikbaarheid van het pand is deze huur in rekening gebracht naar rato van het gebruik. Voor een verdere specificatie van de opbouw van dit resultaat wordt verwezen naar bijlage 1.

De geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening is aldus opgemaakt door het bestuur.

Rotterdam, 25 maart 2020

K.J. Schoonderwoerd
directeur

OVERIGE GEGEVENS

OVERIGE GEGEVENS

cijferhuis audit bv
lentedans 49d
2907ax capelle a/d ijsel
T 010 404 95 68
F 010 404 95 26
info@cijferhuis.nl
www.cijferhuis.nl

KVK 64492095
BTW NL855689080B01

1 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van Toezicht en directie van
Stichting Wereldmuseum Rotterdam statutair gevestigd te Rotterdam

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Wereldmuseum Rotterdam te Rotterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Wereldmuseum Rotterdam per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven".

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2019;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2019;
3. het geconsolideerde kasstroomoverzicht over 2019;
4. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, Subsidieverordening Rotterdam 2014, het SVR2014-Subsidiecontroleprotocol, de verleningsbeschikking met kenmerk SUB.18.05.00384.SBSA en het Controleprotocol Wet normering Topinkomens (WNT) 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Wereldmuseum Rotterdam zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materiële onzekerheid over de continuïteit

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel 'continuïteit' in de toelichting op pagina 14 van de jaarrekening, waarin uiteengezet is dat de stichting niet kan voortbestaan zonder jaarlijkse subsidie. De Gemeente Rotterdam heeft voor 2020 een verleningsbeschikking afgegeven met een te verlenen subsidiebedrag van maximaal € 5.215.000. Voor de jaren 2021-2024 is de toekenning van de subsidie door de gemeente afhankelijk van de beslissing die de gemeente zal nemen in het kader van het Cultuurplan 2021-2024. Deze condities duiden op het bestaan van een onzekerheid van materieel belang op grond waarvan gerede twijfel zou kunnen bestaan over de continuïteitsveronderstelling van de stichting. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het verslag van de Raad van Toezicht;
- de opgave inzake de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en
- alle informatie bevat die op grond van RJ 640 "organisaties zonder winststreven" en de "Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector" (WNT) vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de opgave inzake de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het verslag van de Raad van Toezicht. Beiden dienen in overeenstemming te zijn met Richtlijn 640 "organisaties zonder winststreven" en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening**Verantwoordelijkheden van de directie voor de jaarrekening**

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn 640 "organisaties zonder winststreven" en de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Stichting Wereldmuseum Rotterdam te Rotterdam

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, SVR2014-Subsidiecontroleprotocol, het Controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de directie en Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Capelle aan den IJssel, 25 maart 2020

Was getekend

Cijferhuis Audit B.V.
J.W. Voorberg MSc RA

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 - RESULTAAT ANALYSE WERELDBUSINESS B.V.

Hierna wordt de bijdrage van Wereldbusiness B.V. aan het geconsolideerde resultaat van de Stichting Wereldmuseum Rotterdam toegelicht.

	2019	2018	2017
Baten	1.132.000	506.000	1.537.000
Lasten	1.140.000	779.000	1.827.000
Resultaat	<u>-/- 8.000</u>	<u>-/- 273.000</u>	<u>-/- 290.000</u>
Doorbelasting huur	111.000	77.000	301.000
Totale bijdrage	<u>103.000</u>	<u>-/- 196.000</u>	<u>11.000</u>

In 2018 is de verbouwing van het pand gestart. Dit had tot gevolg dat er minder museumbezoekers kwamen en de omzet van het museumcafé terugliep. Ook kon in 2018 ten gevolge van de verbouwing slechts beperkt zalen worden verhuurd. Hierdoor is niet alleen de omzet zalenverhuur afgenomen maar ook de bijbehorende omzet horeca.

In 2019 is de beschikbaarheid van de zalen weer toegenomen al hadden de verbouwingen en de tijdelijke sluiting van het museum nog wel een remmende werking op de omzet.

De directie verwacht, nu de verbouwingen zijn gerealiseerd, dat Wereldbusiness B.V. een toenemende positieve bijdrage zal leveren aan het geconsolideerde resultaat van de Stichting Wereldmuseum Rotterdam.